Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 15. JUNIJA 1961
Leto XIII. — Štev. 23 Cena 15 din

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

PRVI KORAKI AVTOMATIZACIJE V INDUSTRIJI POMURJA

V nedeljo so ob navzočnosti številnih gostov iz Slovenije, Hrvatske in zamejstva ter domačega prebivalstva odprli obnovljeni avtomatizirani slatinski obrat v Boračevi. Slavnosti so se med drugimi udeležili predsednik Izseljeniške matice Slovenije Ivan Regent, zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft, sekretar OK ZKS Ivan Ros, predsednik OLO Murska Sobota Rudi Čačinovič ter številni drugi okrajni in občinski politični in družbeni delavci.

Slavnost je pred lepo okrašenim obratom pričel delovodja novega obrata Ivan Polanec, nato pa je ravnatelj Zdravilišča Slatina Radenci Bogo Verdev poročal o naporih delovnega kolektiva pri gradnji in o gospodarski pomembnosti novega slatinskega obrata. V svojem govoru je Bogo Verdev omenil, da je avtomatizirani obrat za eksploatacijo mineralne vode toliko bolj pomemben, ker je v njem organizirana tudi proizvodnja ogljikovega dvokisa, ki ga doslej v Radencih niso izkoriščali. Dnevno bodo črpali okrog 400 kg plina, ki ga bodo uporabljale razne živilske in kemične industrije, železarne itd.

Slatinski obrat v Boračevi je eden najmodernejših v Jugoslaviji. Obnova obrata je stala okrog 200 milijonov dinarjev. Ta investicija je bila vsekakor koristna, saj se bo proizvodnja slatine povečala od 6 na 13 milijonov steklenic na leto, oziroma vrednost slatine od 150 na 325 milijonov dinarjev. Novi obrat v Boračevi je prva etapa obnove vseh slatinskih obratov v prihodnjih letih bo postalo Zdravilišče Slatina Radenci eno največjih slatinskih podjetij v državi.

Novi slatinski obrat je nato odprl predsednik ObLO Gornja Radgona Branko Zadravec, ki je ob tej priliki tudi podelil najbolj zaslženim delavcem Zdravilišča odlikovanja predsednika republike Josipa Brota-Tita, ki jih je odlikoval ob letošnjem 1. maju. Ravnatelj Bogo Verdev je potem razdelil še nagrade delavcem, ki so imeli največ zaslug pri delu v Zdravilišču oziroma pri gradnji novega obrata. Slovesnost je zaključil pionirski pevski zbor Manka Golarja iz Gornje Rodgone ter moški pevski zbor Zdravilišča. Nedeljska slovesnost v Boračevi je bila posvečena 20-letnici ljudske revolucije. -rj-

KONCERT RADENSKIH PIONIRJEV

V okviru 20-letnice vstaje je v zvezi z Jugoslovanskimi pionirskimi igrami priredil pionirski odred »Rudolfa Seršena« Slatina Radenci v zdraviliški kavarni pevski koncert za goste in ostalo prebivalstvo. Nastopila sta dva pevska zbora (mlajši in starejši pionirji), ki sta zapela vrsto narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Vmes sta nastopili še folklorna in baletna skupina. Ika

Med otvoritvijo novega obrata v Boračevi — Foto: Bračko

SAMO DO KODER SEGA ODEJA . . .

Okrajni komite ZKS je preteklo soboto razpravljal o nekaterih ukrepih in problemih v gospodarstvu glede na splošno stabilizacijo.

Podatki o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih letošnjega leta kažejo, da se je količinska proizvodnja povečala letos v primerjavi z lanskim štirimesečnim obdobjem za 12,3 odst., kar pa je še vedno za 8 odst. manj kot naj bi znašala proizvodnja po predvidevanjih plana. Glede na sezonski značaj dobršnega dela industrijske proizvodnje bi bilo to še nekako opravičljivo, toda v istem razdobju se je nesorazmerno povečalo število zaposlenih, zvišali so se osebni dohodki zaposlenih, dočim storilnost v proizvodnji ni pokazala zadovoljivega uspeha, kar kaže na zelo slabo tendenco: prejemki zaposlenih so se v večini primerov povečali zaradi podražitve izdelkov in uslug, to pa pomeni vse drugo in ne stabilizacijo v gospodarstvu.

Na seji okrajnega komiteja ZKS so prav tako ugotavljali, da so se ob vsem tem z nezmanjšanim tempom izvajale tudi investicije. Ob vedno težjih pogojih za najemanje investicijskih posojil se že danes kaže, da primanjkuje za pravočasno izvedbo posameznih rekonstrukcijskih del in za začete novogradnje okrog 600 milijonov dinarjev. Vse to narekuje predvsem organom v komunah, da sporazumno s kolektivi določijo prioriteto investicij, pri čemer naj ne bi z nobenimi administrativnimi posegi kanalizirali sredstev kolektivov za hitrejšo izgradnjo tega ali onega objekta, marveč naj pri tem organi komune skupno z organi samoupravljanja v podjetjih poiščejo najbolj primerne oblike hitrejšega investiranja. Primer za tako sodelovanje je izgradnja ljutomerskega obrata MTT, za katerega so prispevala ljutomerska podjetja lani skoraj vsa razpoložljiva sredstva, kar pa se bo že v letošnjem letu pokazalo kot zelo uspešno, saj bo novi obrat ustvaril do konca leta precejšen dohodek, s katerim bodo lahko pomagali reševati nekatere lani odložene investicije. Taki dogovori pa so možni tudi v vseh ostalih komunah ali pa med več komunami.

Ob stanju v gospodarstvu glede na novi gospodarski sistem ter ob pomanjkljivostih, ki so se doslej pojavljale, so nujni nekateri začasni ukrepi kot povečan odstotek za vlaganja v obratna sredstva, 10 odst. blokada proračunov, da dosežemo dejansko stabilizacijo, pri čemer je potrebno delati po načelu: pokrivaj se tako daleč, do koder sega odeja.

Predvsem od komunistov na vodilnih položajih v gospodarskih organizacijah zahtevajo novi ukrepi pravilno razumevanje novega sistema, brez vsakih šablon, čakanje na izkušnje drugih ter trmaste težnje po novih investicijah. Podatki prvih mesecev v letošnjem letu so dovolj zgovorni, zato naj bo tudi v pogledu zviševanja osebnih prejemkov edino opravičilo le realno povečanje produktivnosti.

V tem pogledu je okrajni komite sprejel v soboto več pomembnih sklepov. -jm

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 15. do 26. junija

Nestalno vreme s pogostimi padavinami se bo nadaljevalo. Izboljšanja ne bodo trajala več kot 2 dni.

Konferenca občinske organizacije Socialistične zveze v Murski Soboti

PROIZVODNJA IN STORILNOST — MERILO ZA OSEBNE PREJEMKE

V ponedeljek je Občinski odbor SZDL v Murski Soboti sklical konferenco občinske organizacije Socialistične zveze. Konferenca je delala v petih komisijah in razpravljala o problemih, ki se pojavljajo v zvezi z novim gospodarskim sistemom.

V komisiji za kmetijstvo so zlasti obširno razpravljali o formiranju ekonomskih oziroma poslovnih enot v kmetijskih zadrugah. Le-te naj bi bile neke vrste samostojne proizvodne enote, ki bi tudi samostojno delovale ne samo pri delitvi osebnih dohodkov, marveč tudi pri delitvi čistega dohodka. Ob tem so bili delegati mnenja, da bo potrebno prenesti na svete ekonomskih enot čimveč pristojnosti. Za kooperacijo pa so delegati menili, da bi le-ta morala biti dopolnilo lastne proizvodnje, vendar vsestransko organizirana. Lastna proizvodnja na KG Rakičan in v kmetijskih zadrugah bi morala biti tudi specializirana. Komisija za kmetijstvo je ugotovila, da se je stanje strokovnega kadra v kmetijstvu letos znatno izboljšalo. Več skrbi pa bi morali posvetiti izobraževanju delavcev na delovnih mestih.

V komisijah za gospodarstvo — industrija, komunala, obrt, trgovina in gostinstvo — so predstavniki posameznih podjetij ugotavlj., da je glede na novi gospodarski sistem, ki teži po stabilizaciji gospodarstva treba težiti predvsem za tem, da se bodo v bodoče povečali osebni prejemki vskladno s povečano proizvodnjo in storilnostjo v podjetjih. Posamezni udeleženci posvetovanja so ostro kritizirali posamezne pojave podražitve, kar neugodno vpliva na razpoloženje v delovnih kolektivih.

V komisiji za gospodarstvo so razpravljali tudi o načinu in sredstvih za informacije kolektivov, o določenih aktualnih problemih ter o pomoči zbornic in zavodov pri uvajanju novega sistema nagrajevanja v gospodarskih organizacijah.

Delegati v komisiji za šolstvo so ugotavljali, da se novi sistem finansiranja v šolstvu med drugim pozitivno odraža tudi v tem, da prosvetni delavci že aktivneje posegajo v reševanje vseh perečih problemov. Težave so edino v tem, da so sredstva zasigurana le za osnovno dejavnost, medtem ko za razširjeno dejavnost morajo skrbeti šole same. Omenjeno je bilo tudi, da se zaradi novega načina nagrajevanja prosvetni delavci že postavljajo v enak položaj z delavci v gospodarstvu. Kaže, da se tudi šolski odbori že v večji meri poglabljajo v ideološko vzgojo šolske mladine. Velika vrzel v šolstvu pa je še vedno pomanjkanje učiteljev, kar kvarno vpliva na sistematično delo v šoli. Precej govora je bilo o učencih v obrti, ki še vedno nimajo dovolj delavnic, da bi se v njih lahko strokovno izpopolnjevali.

Komisija za zdravstvo in socialno varstvo je razpravljala o novih oblikah dela v zdravstvenih zavodih in ugotovila da se kljub pomanjkanju zdravnikov zdravstvena služba v soboški občini iz leta v leto zboljšuje. To potrjuje tudi podatek, da je bil leta 1959 na 6 tisoč prebivalcev le en zdravnik, lani en zdravnik na 4 tisoč prebivalcev, za leto 1965 pa je predvideno 2 tisoč prebivalcev na enega zdravnika.

Glede socialne službe so bili delegati mnenja, da bi bilo potrebno pri ObLO Murska Sobota ustanoviti center za socialno delo, ki bi reševal tekoče probleme s področja socialnega varstva. Pomembna pridobitev za soboško občino bo tudi ustanovitev zdravstvenega centra v Murski Soboti, ki bo v nemajhni meri razbremenil zdravstveno službo.

-rj-

Konferenca SZDL v petrovsko-šalovski občini

SZDL — MOBILIZATOR INICIATIVE PREBIVALSTVA

V nedeljo je bila v zadružnem domu v Križevcih občinska konferenca SZDL petrovsko-šalovske občine. Uvodni referat o problemih komune v novem gospodarskem sistemu je prebral sekretar občinskega komiteja ZKS Jože Kolarič.

V komisiji za kmetijstvo so v poročilu in razpravi ugotovili med drugim, da so se kolektivi premalo poglabljali v organizacijo kmetijske proizvodnje. Največja pozornost je veljala odkupu živine, lesa, a tudi odkupu drugih pridelkov. Zadruge so se ravnale po načelu: čim manj je proizvodov, tem višje so cene, tem manj je dela in materialnih stroškov, tem večji pa je zato dohodek, osebne nagrade in sklad. Vse to je negativno vplivalo na proizvodno planiranje v kmetijstvu.

ZA VEČJO KMETIJSKO PROIZVODNJO

Člani komisije za kmetijstvo so se zato zavzeli za nadaljnji razvoj proizvodnega sodelovanja in lastno proizvodnjo kmetijskih zadrug. Govorili so tudi o poslovnih enotah in formiranju ekonomskih enot ter se zavzeli za analitično oceno delovnih mest v poslovnih oz. ekonomskih enotah kmetijskih zadrug. Govorili so še o združevanju sredstev in o zbiranju lastnih sredstev za vlaganja v kmetijstvo ter omenili pri tem plantažne sadovnjake, svinjerejo, perutninarstvo in govedorejo. Izrekli so pomisleke ob predvideni gradnji upravnega poslopja KZ Petrovci in svetovali tako naložbo sredstev, da se bodo le-ta čimprej obrnila in izplačala. Živahna je bila razprava tudi o nad 1000 ha gozdov splošnoljudskega premoženja, ki so sedaj v sklopu kmetijskega gospodarstva Rakičan.

Dalje so se zavzeli za pravilno organizacijo veterinarske službe in predlagali prenos le-te na kmetijske zadruge.

(Nadaljevanje na 2. strani)

I. specializirani sejem tekstilne konfekcije v Mariboru

PRODOR TEKSTILNE KONFEKCIJE

Na mariborskem sejmu bo sodelovalo okoli 35 podjetij in tovarn — Razstavljali bodo tudi inozemci — Velika modna revija

V naši državi tekstilna konfekcija nima domala nikakršne tradicije. Pred vojno se je z njo v nekoliko večji meri ukvarjala samo varaždinska tovarna Tivar (danes Varteks), razen tega pa je tedaj veljala konfekcija za tretjerazredno blago.

Tudi po vojni se položaj ni mnogo spremenil v prid konfekcije, čeprav je povsod po svetu — še posebej na zahodu — pričel na veliko prevladovati ta način oblačenja. V ZDA se tako rekoč vse oblači v konfekcijo, pa tudi v Nemčiji, Italiji, Franciji, celo v domovini volnenega blaga Angliji, je tekstilna konfekcija popolnoma osvojila tržišče.

Šele v zadnjih letih, ko je pričela naša konfekcijska industrija izdelovati kvalitetnejša in sodobnejša oblačila, se konfekcija uveljavlja tudi pri nas. Da bi pa naši ljudje čimbolj spoznali sposobnosti naše konfekcijske industrije, bo mnogo pripomogel I. SPECIALIZIRANI SEJEM JUGOSLOVANSKE TEKSTILNE KONFEKCIJE, ki bo trajal od 17. do 25. junija v Mariboru na razstavišču Mariborskega tedna.

Na tem sejmu, ki bo hkrati drugi specializirani sejem Mariborskega tedna (prvi je bil sejem gostinske opreme), bo sodelovalo okoli 35 tovarn in podjetij tekstilne konfekcije iz vse države, med drugim tudi Varteks in Vis iz Varaždina, Naprijed, Vesna, DTR, Kamensko, Sodobna žena iz Zagreba, Partizan iz Beograda, Konfekcijska fabrika Rijeka, Nova Gorica, Mura iz Murske Sobote, Pik iz Maribora, Delta iz Ptuja, Elita, Obrtnik, Modna oblačila iz Ljubljane in in druga. Na sejmu, ki bo imel močan poudarek na jesenski in zimski tekstilni konfekciji bodo — prvič po vojni v Mariboru — razstavljali tudi inozemski razstavljalci iz Avstrije iz Zahodne Nemčije.

Med sejmom bo v hali C dvakrat dnevno — popoldne in zvečer — velika konfekcijska modna revija, kjer bodo obiskovalci videli okoli 100 modelov razstavljajočih podjetij. Ta revija bo vsekakor privlačnejša od onih, ki so samo paša za oči in kjer je videti le abstraktne modele, ljudje pa si jih ne morejo nabaviti, ker so ali predragi ali pa zanje ne morejo dobiti krojev.

-bos-

I. SPECIALIZIRANI SEJEM

jugoslovanske tekstilne konfekcije

od 17. do 25. junija v Mariboru

— Velika konfekcijska modna revija
— Razstavišče Mariborskega tedna

Konferenca občinske organizacije SZDL Lendava

VEČ KRITIČNEGA PRESOJANJA

Konferenca občinske organizacije SZDL Lendava, ki je bila v torek, je delala v petih komisijah in sicer komisiji za industrijo, komisiji za kmetijstvo, komisiji za zdravstvo in socialno dejavnost, v komisiji za obrt in gostinstvo ter v komisiji za šolstvo in prosvetno dejavnost. Vseh pet komisij je po poročilih, ki so jih pripravile stalne komisije ObO SZDL obširno razpravljalo o najrazličnejših problemhi, ki se pojavljajo pri uveljavljanju novega gospodarskega in komunalnega sistema.

V komisiji za industrijo so največ pozornosti posvečali raznim težavam, predvsem pomanjkanju obratnih sredstev. Ugotavljali so tudi, da je precej težav zaradi nerednih poravnav obveznosti kupcev, saj so ti koncem aprila dolgovali za 52 milijonov dinarjev več, kot pa so bile dolžne gospodarske organizacije lendavske občine nasproti svojim dobaviteljem. V razpravi pa je bilo nadalje tudi ugotovljeno, da v gospodarskih organizacijah posvečajo vse preveč pozornosti trenutnim težavam in iščejo rešitve samo v okviru predpisov. Komisija, ki je analizirala probleme gospodarskih organizacij pri uvajanju novih predpisov pa je tudi ugotovila, da se povsod pripravljajo na decentralizacijo upravljanja in formiranje ekonomskih enot. Podrobno je tudi poročala o seznanjanju delovnih kolektivov z nameni in pomenom novih gospodarskih predpisov, ki jih je obrazložil poseben aktiv predavateljev.

V komisiji za kmetijstvo so predvsem analizirali organizacijo proizvodnje, uvajanje mehanizacije, zniževanje proizvodne cene in oseb na dohodke kmetijskih delavcev. Kritizirali so, ker so se sredstva, ki so bila ustvarjena v kmetijstvu, uporabljala predvsem za investicije v industriji. Ob tem se je namreč kmetijstvo zanemarjalo, kar povzroča, da je proizvodna cena zelo visoka, v nasprotju s tem pa prodajna omejena, kar pa ni v ostalih panogah, kjer lahko zvišujejo prodajne cene.

Osrednji problemi, o katerih je razpravljala komisija za zdravstvo, so bili v zvezi z osebnimi dohodki zdravstvenega osebja ter honorarnih zaposlitev zdravnikov. Poudarjeno je bilo, da bo v bodoče zdravstvena služba morala vso pozornost posvetiti predvsem preventivnemu zdravljenju, kar bo občutno zmanjševalo stroške za zdravljenje.

Razprava v komisiji za gostinstvo, trgovino in obrt je opozarjala med drugim tudi na pereče probleme v gostinstvu, predvsem v zvezi s postrežnino in nagrajevanjem po učinku. V razpravi so namreč ugotavljali, da so se z uvedbo postrežnine v družbenih gostiščih cene proti cenam v zasebnih gostiščih zvišale, kar seveda vpliva tudi na obisk gostov.

V šolstvu se pojavlja mnogo problemov, ki jih bo potrebno sistematično analizirati in tudi reševati, so ugotavljali v komisiji za šolstvo in prosvetno dejavnost. Razprava je opozarjala, da nagrajevanje prosvetni delavcev v lendavski občini ni povsod pravilno rešeno. Predstavniki šolskih odborov so tudi poudarjali, da ti organi premalo analizirajo poučevanje v šolah in da se rajši ukvarjajo z raznimi gospodarskimi in materialnimi problemi šol. Ponekod se takemu »vmešavanju« upirajo tudi učiteljski kolektivi. Komisija pa je ugotavljala, da so bili doseženi lepi uspehi pri reševanju marsikaterih problemov tam, kjer so starši tesneje sodelovali z učiteljskimi kolektivi in tudi spremljali poučevanje.

-nc

BRIGADIRJI SO SE VRNILI

V ponedeljek doplodan sta se vrnili specialna zidarska brigada »Štefan Cvetko«, ki je bila v Makedoniji v mladinskem naselju Sumarice v Aginem selu blizu Kumanova in specialna traktorska brigada iz naselja »Majda Šilc« v Vranju.

Iz prve brigade je 78 mladincev obiskovalo tromesečni specialni zidarski tečaj, 12 mladink pa je obiskovalo gospodinjski tečaj, ki je trajal štiri tedne. Med brigadirji je devet udarnikov in devet pohvaljenih.

NA SLIKI: Marija Antolin, udarnica Terezija Varga z Gradišča in Tone Nepuškan iz Ljutomera.

Mobilizator iniciative prebivalstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

VELIK PRISPEVEK PREBIVALSTVA

V komisiji za obrt, blagovni promet, gostinstvo in komunalno dejavnost so po prebranem poročilu govorili člani o problemih teh dejavnosti v občini. Omenili so velik prispevek prebivalstva pri elektrifikaciji, ki znaša v dveh letih nad 240 milijonov dinarjev, pri urejanju cest (nad 14 milijonov dinarjev), dalje nabiralno akcijo za zdravstveni dom (4 milijone dinarjev), za kinoaparaturo v Salovcih (3 milijone dinarjev), a tudi prispevek pri gradnji sindikalnega doma v Petrovcih. To pomeni, da so krajevni odbori SZDL znali prepričati prebivalstvo za sodelovanje v vseh teh akcijah. Naposled so člani komisije govorili o nagrajevanju po učinku v obrtnih podjetjih in kmetijskih zadrugah, o kadrovskih vprašanjih ter o problemih nadaljnje gospodarske izgradnje. Tu so omenili dokončno ureditev agroservisnega obrata v Petrovcih, gradnjo pekarne, kar bo storilo podjetje Mlin in žaga iz Lucove, gradnjo opekarne v Salovcih itd.

PRIHOD ZDRAVNIKA V OBČINO

Komisija za šolstvo, zdravstvo in socialno varstvo, je dobila napotke za razpravo v uvodnem referatu tov. Kolariča, ki je ob novem načinu nagrajevanja po delu v pedagoški službi omenil očitno težnjo po enakem linearnem razdeljevanju 5 odst. dela osebnih dohodkov ali po maksimalnem zviševanju plačevanja marsikdaj neznanih nadur. Pri posameznikih je tudi očitna težnja proti nameščanju novega prosvetnega kadra, ki bi vplival na zmanjšanje števila nadur. V zdravstvu je utemeljena zahteva kmetijskih zavarovancev in drugih po urejeni zdravstveni službi. Ob tem je spodbudno, da je ljudskemu odboru uspelo dobiti zdravnika, ki bo nastopil službo jeseni.

PEREČI ŠOLSKI IN ZDRAVSTVENI PROBLEMI

V tej komisiji so člani v poročilu in razpravi omenili nadaljnji razvoj šolstva, prosvete in kulture, ki predvideva dogradltev Osnovne šole v Petrovcih, nove prostore pri Osnovni šoli v Salovcih in Križevcih, ureditev delavnice za tehnični pouk in prostorov za šolsko kuhinjo pri Osnovni šoli Markovci, ureditev igrišč pri vseh osnovnih šolah, ureditev dvoran v združnih domovih, ostale materialne in kadrovske probleme ter njihovo rešitev. Glede zdravstva so omenili uspehe, težave in probleme zdravstvene postaje v Križevcih, njene pomožne ambulante v Petrovcih, Salovcih in Martinju ter zobno ambulanto to Adrijancih. Govorili so tudi o številnih obolenjih spričo napačne prehrane prebivalstva.

Naposled so omenili zdravstveni dom, ki ga urejajo v prostorih nove šole v Petrovcih, služil pa bo svojemu namenu že jeseni. V njem bodo protituberkulozni dispanzer z ustreznimi prostori in rentgenom, lekarna, lekarniški laboratorij in skladišče, splošni laboratorij ter prostori za administracijo. Pomožne ambulante naj bi bile tudi v Salovcih, Čepincih, Križevcih in Martinju oziroma Ženavljah. Bj. S.

Delovni kolektiv Proizvodnje nafte izvolil

OBRATNE DELAVSKE SVETE

Po dveh letih skrbnih priprav in proučevanj izkušenj je delovni kolektiv Proizvodnje nafte v Lendavi formiral 15 ekonomskih enot in v soboto je 7 večjih enot, v katerih je nad 30 zaposlenih, izvolilo svoje obratne delavske svete, ostale 3 proizvodne enote pa bo upravljal celotni kolektiv enote

O ustanovitvi ekonomskih enot so v podjetju začeli razpravljati v drugi polovici leta 1959. Ugotavljali so namreč, da so tarifne postavke izredno toge, ne omogočajo pravične razdelitve osebnih dohodkov in da tudi delavcev ne vzpodbujajo k večji storilnosti in skrbnemu gospodarjenju, kar pa je bilo zaradi ogromnih osnovnih sredstev nujno potrebno. Zaradi togosti tarifnega pravilnika se je med delovnim kolektivom pojavalo tudi nezaupanje, ki se je zlasti pokazalo v nekaterih obratih, ko so začeli razpravljati o novi organizaciji in o delitvi nad planom ustvarjenega čistega dohodka.

Toda v letu 1960 je bil storjen temeljit prelom. Nova organizacijska ureditev se je namreč pokazala zelo uspešna, saj so ob koncu leta ugotovili, da so namesto planirane zgube ustvarili toliko dohodka, da so si lahko razdelili po eno mesečno plačo in v sklad skupne porabe razporedili skoraj 10 milijonov dinarjev. Mnogo boljše je bilo še letos. Ekonomska enota eksploatacija nafte je namreč iz meseca v mesec poslovala z manjšo izgubo, kot je bilo predvideno in sicer povprečno v prvem tromesečju za 6 milijonov dinarjev mesečno.

O FORMIRANJU EKONOMSKIH ENOT ODLOČAL VES KOLEKTIV

Ob takih uspehih ni bilo nič čudnega, če je formiranje ekonomskih enot postala zahteva, saj se je zanjo izrekel kolektiv na posebnem referendumu. Na tem referendumu se je delovni kolektiv izrekel za naslednje pristojnosti ekonomskih enot: sprejemanje plana ekonomske enote, celotno razpolaganje s sredstvi za investicijsko vzdrževanje, sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij, odločanje o letnih dopustih, nadurnem delu in delovni disciplini. Na osnovi tega je delavski svet podjetja sklenil, da bodo obratni delavski sveti in zbori kolektiva ekonomske enote sprejemali plane v okviru celotnega plana podjetja, razpolagali s sredstvi za investicijsko vzdrževanje do višine, ki jo določi delavski svet podjetja ,razpolagali s čistim dohodkom svoje enote, odločali o razdelitvi osebnega dohodka v ekonomski enoti ter na prvi stopnji odločali o vseh pravicah in dolžnostih delavcev iz delovnega razmerja.

POTREBNA JE ARBITRAŽA

Pri oblikovanju novih ekonomskih enot si je delovni kolektiv pridobil obilo izkušenj. Izredno opazna je zlasti težnja po čimvečji osamosvojitvi, tako da so morali ustanoviti tudi posebno komisijo za reševanje sporov med posameznimi enotami. Komisija je že reševala nekatere spore. Spori nastajajo predvsem v zvezi s cenami za storitve oziroma usluge ene ekonomske enote drugi.

SE PRECEJ PROBLEMOV

S formiranjem ekonomskih ekonomskih enot seveda ni vse rešeno. Se marsikaj bo potrebno s časom reševati. Tudi celotno podjetje predvideva, da še z lastnimi močmi letos ne bo ustvarilo zadosti dohodkov. Šele ko bo stekla proizvodnja v obratu za metanol, se bo finančni položaj izboljšal. Marsikatero težavo pa bodo mnogo laže reševali tudi s povečano skrbnostjo gospodarjenja v novih ekonomskih enotah.

Najrentabilnejše investicije

Na zasedanju Zvezne ljudske skupščine je bilo ugotovljeno, da je za prve mesece letošnjega leta značilna visoka raven vseh oblik potrošnje in nekoliko počasneje naraščanje proizvodnje. Industrijska proizvodnja je namreč v prvih štirih mesecih pod planirano ravnjo. Narasla je za 9 odst., planirano pa je bilo, da naj bi porasla za 12 odst. Res da to povečanje ne pokaže jasne slike, ker je bilo povečanje industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih lani izredno veliko, saj je znašalo 18 odstotkov proti letnemu povečanju 15 odst. Toda to je vendarle resno opozorilo, da si bo treba v naslednjih mesecih prizadevati za še kar najhitrejšo rast industrijske proizvodnje.

Neskladnost med potrošnjo in proizvodnjo, pa naj bo še tako majhna, namreč nujno vpliva na oblikovanje cen. In to neskladnost smo občutili že doslej in jo čutimo še sedaj. Proizvodne cene v industriji so narasle letos v primerjavi s koncem lanskega leta za 2 odst., v primerjavi s povprečjem istega razdobja lani pa so bile za 5 odst. večje. Zelo so narasle cene nekaterih vrst gradbenih potrebščin. Življenjski stroški so narasli za 8 odst., računali pa smo, da bodo letos narasli za 6 do 7 odst. predvsem zaradi pravil v odnosu cen, ki smo jih načrtno uveljavljali.

Takšna neskladnost, namreč neskladnost med proizvodnjo in potrošnjo, med kupnimi in blagovnimi fondi, pa vpliva tudi na našo zunanjetrgovinsko plačilno bilanco. Visoka raven naše domače potrošnje ob počasnejši rasti proizvodnje namreč ne spodbuja proizvajalcev, da bi si prizadevali povečati izvoz. In visoka raven domače potrošnje tudi ni omogočala povečanje izvoza v tistem tempu, kakor smo ga planirali.

Samo te ugotovitve nas torej opozarjajo, da bo treba v naslednjih mesecih uveljaviti v vseh in posameznih gospodarskih organizacijah vse tiste ukrepe, ki naj zadrže potrošnjo na planirani ravni (to velja seveda tudi za druge organe, ki nalagajo ali odobravajo sredstva, na primer za investicijsko potrošnjo) in uveljaviti ukrepe, ki naj spodbude nadaljnjo še hitrejšo rast industrijske proizvodnje.

Eden izmed najučinkovitejših ukrepov, da proizvodnja narašča hitreje, je nedvomno način razdeljevanja dohodka (oblikovanja in razdeljevanja dohodka). No, in o tej stvari je bilo govora tudi na zadnji seji predsedstva Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu. Predsedstvo je namreč razpravljalo o tistih aktualnih nalogah, ki so pred delovnimi kolektivi, sedaj po uveljavitvi gospodarskih ukrepov v februarju. Kolektivi gospodarskih organizacij so med drugim namreč dolžni, (po Zakonu o sredstvih gospodarskih organizacij), izdelati in sprejeti pravilnike o razdelitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov.

Tokrat pa je bilo ugotovljeno, da se sorazmerno malo podjetij intenzivno pripravlja na izdelavo pravilnikov o razdelitvi čistega dohodka, pravilnikov o razdelitvi osebnega dohdoka in izdelavi vseh tistih internih predpisov, ki naj prisodijo neposrednim proizvajalcem v posameznih enotah podjetja (obratih, ekonomskih, obračunskih, organizacijskih in drugih enotah) potrebno materialno osnovo za njihovo delo, za njihovo odločanje, in s katerimi naj bi še bolj spodbudili smotrno gospodarjenje. Bistveno je, je bilo rečeno za naslednje obdobje, da se izpopolnjuje sistem notranje delitve in organizacije tako, da bodo zagotovljeni pogoji za čimpravičnejšo delitev in za odločanje čimširšega kroga proizvajalcev.

Razen tega je bilo tudi ugotovljeno, kaj zavira to delo, ki je lahko eno izmed najrentabilnejših investicij. Rečeno je bilo, da je politična dejavnost v delovnih kolektivih in tudi izven njih v zvezi z novimi ukrepi precej razvita, konkretna izdelava pravilnikov pa očitno zaostaja. Čeprav delavci zahtevajo izdelavo novih pravilnikov, vodilni kader v gospodarskih organizacijah, bodisi iz neznanja, bodisi iz drugih razlogov, zavlačuje ureditev teh vprašanj. Osnovna naloga v prihodnjem obdobju je torej predvsem, stopnjevati dejavnost teh družbenih činiteljev v delovnih kolektivih, vključevati delavce v začeti proces, da ne bo še v bodoče zaostajanja pri izdelavi pravilnikov, spodbudni delitvi čistega dohodka in delitvi osebnega dohodka.

Z izdelavo pravilnika o delitvi čistega dohodka je moč tudi okrepiti pravice samoupravnih organov — bolje rečeno kolektivov — v ekonomskih in drugih enotah gospodarske organizacije. Zakon o sredstvih gospodarskih organizacij namreč dopušča možnost, da gospodarska organizacija prepusti delitev delitev vsega čistega dohodka med te enote ali samo tisti del, ki je namenjen za osebne dohodke, ali del, ki je namenjen za sklade in podobno. In če bodo proizvajalci vedeli, s čim lahko računajo, če bodo gospodarili bolje, potlej bo nedvomno naraščala storilnost, večja bo rentabilnost vloženih sredstev, manjši bodo proizvodni stroški, več blaga bo na trgu, s tem pa bo tudi zamašena vrzel, ki jo sedaj občutimo, to je vrzel med kupnimi in blagovnimi skladi.

PIŠE: JOŽE SLAVIČ

UVAJANJE EKONOMSKIH ENOT

Ekonomska enota je pristojna, da v slučaju nepotrebnosti stavi del svojih sredstev na razpolago upravnemu odboru, ki sklepa o tem. Če za določena osnovna sredstva ni interesenta v podjetju, jih podjetje lahko odtuji. Obratna sredstva pa se vračajo tekoča v skupni sklad obratnih sredstev. V okviru novih predpisov je važno, da so glede obratnih sredstev ekonomske enote v enakopravnem položaju, to je, da se jih tudi enakomerno upošteva v obremenitvi v dajatvah, razen v slučajih, kjer je narava proizvodnje taka, da zahteva posebno angažiranje sredstev za večji uspeh (krediti na zaloge), ki ga pa potem mora biti deležna. Ni pa za preveč komplicirati in naj pri gotovih izdelkih nosi take dajatve najprej komerciala kot odgovorni faktor za prodajo, če ni sama posebna ekonomska enota, pa uprava.

Ekonomska enota je seveda odgovorna za maksimalno izkoriščanje vseh sredstev po vseh vidikih dobrega gospodarjenja. Zato je zaželeno, da se v medsebojnih odnosih ekonomskih enot in do skupnega plana uvedejo premije in penali za izvedene ali neizvedene naloge.

Vsi izredni stroški naj gredo na povzročitelja in čim manj na skupno obremenitev dohodka celotne gospodarske organizacije. S tem bo doseženo, da ne bo nosil bremen tisti, ki jih ni povzročil. Prav tako se seveda mora omogočiti redno vzdrževanje sredstev za proizvodnjo. Zato dobi ekonomska enota predračun, ki ji je osnova za stroške in morebitne prihranke. Iz teh se večajo skladi in stimulira tehnično osebje. Skrbeti pa je seveda, da ne gredo v drugo skrajnost, t. j. da bi strojev ne vzdrževali.

Pri formiranju sredstev za kritje posebnih potreb iznad določenih skupnih skladov pa po proporcu skladov podjetja ima ekonomska enota samostojno možnost odločanja, kam gredo tako zbrana sredstva. O njih centralni organi podjetja ne morejo odločati, niti z njimi razpolagati. Če bi to reševali drugače, potem posebno ugotavljanje dohodka ekonomske enote za velik del dejavnosti izgubi svoj smisel.

Nadaljnja važna je pravica do vpogleda v finačni rezultat ekonomske enote. Organi ekonomske enote, to je zbor delavcev, imajo popolno pravico vpogleda v vse elemente finančnega rezultata svoje ekonomske enote. Vsekakor bo potrebno uvesti dolžnost poročanja strokovnih služb prizadetemu zboru delavcev o vsem, kar zadeva posamezne ekonomske enote. To so razen računovodstva tudi ostale službe, kot kadrovsko-socialna, HTZ itd.

PLANIRANJE V EKONOMSKI ENOTI

Ker uspeh ekonomske enote posebej ugotavljamo, je nujno potrebno tudi temu primerno organizirati planiranje. Zato se plan gospodarske organizacije sestoji iz vsklajenih planov posameznih ekonomskih enot. Planske proporce naj odreja centralni delavski svet, upravni odbor pa predlaga konkretnejše v razpravo posameznim ekonomskim enotam take plane, ki obsegajo že material, o katerem se da razpravljati. Po razpravi v ekonomskih enotah gre pot navzgor po istem vrstnem redu in je potrebno, da se pri obravnavanju predlogov zasliši vodje odnosno predstavnike ekonomskih enot. Tako vsklajen plan sprejema zbor delavcev ekonomske enote na svojem sestanku.

Poleg planskih proporcev lahko delavski svet določi še osnovne predpostavke za njegovo izvajanje v posamezni ekonomski enoti (potrebne investicije, obratna sredstva, kadri itd.). Jasno je, da plan ekonomske enote ne more biti sprejet v nasprotju z osnovnim planom, ki ga sprejema delavski svet podjetja. Sprejet mora biti tudi princip, da se v finančnih postavkah (udeležba centralnih skladov) lahko korigira samo vnaprej. Vsi prizadeti se morajo zavedati, da nosijo posledice dobrega in slabega planiranja.

POSLOVNI ODNOSI MED EKONOMSKIMI ENOTAMI

Ekonomske enote, ki stopajo v neposredne medsebojne poslovne odnose znotraj podjetja, morajo imeti urejene medsebojne pravice in dolžnosti. Te se določijo v skladu s planom po pravilniku o medsebojnih obveznostih, kateri je podlaga za njihova medsebojna razmerja.

Pravilnik ureja predvsem potek poslovnega procesa, roke in pogoje in določa obseg storitev ekonomskih enot. Zato mora obsegati količinske pokazatelje in roke, penale in odškodnine v slučaju neizpolnjevanja medsebojnih obvez. Za odnose do podjetja morajo biti določeni tudi načini merjenja uspeha (količine, planske cene in slično) dovoljene stroške poslovanja in organe, ki te odnose urejujejo. Predvsem je važno določiti, kaj od tega rešuje delavski svet, upravni odbor podjetja, kaj direktor in tehnični kadri. Kot primer navajam določilo o medsebojnih storitvah ekonomskih enot, kjer prva opravi storitve drugi, kar določi upravni odbor podjetja. Pred organi podjetja sprejema interne obveze ekonomske enote njen zastopnik, ki pa mora o tem seznaniti svoj kolektiv. Razlikovati je treba tehnične ukrepe od upravljanja, da ne bi zamenjavali eno z drugim. Za kontrolo kvalitete je na primer pristojna kontrolna služba podjetja, ne pa neki družbeni organ. Važno je tudi, da se ne mešajo sestanki o izvedbi plana v tehničnem smislu s sestanki v smislu upravljanja podjetja.

Če se tako podrobno določijo pogoji poslovanja, je popolnoma izključen vsak večji spor, kar nam kaže praksa iz podjetij, ki so že do konca izvedla organizacijo decentraliziranega upravljanja s pravilniki. Spore tehnične narave rešuje tehnično vodstvo podjetja, odnose pa upravni odbor in delavski svet, kateremu je pridržana dokončna odločitev in ki ima nalogo čuvati tudi operativno enotnost gospodarske organizacije.

OSEBNI DOHODEK

Če pri taki organizaciji predpostavljamo, da je z aktom delavskega sveta urejena delitev čistega dohodka (pravilnik o delitvi čistega dohodka), je potem nadaljnji korak delitev osebnih dohodkov po ekonomskih enotah. Skupni dohodki za osebne dohodke in posebne sklade ekonomske enote se formirajo iz deleža, ki ji pripade po Pravilniku o delitvi čistega dohodka. Z ozirom na uspešno izvedbo plana proizvodnje in višine stroškov ekonomske enote so lahko uspehi posameznih ekonomskih enot različni. Ponekod postavljajo kot eno osrednjih vprašanj pri delitvi, vprašanje takih enot, ki imajo negativni finančni uspeh. V takem slučaju sta pred delavskimi sveti podjetij dve odločitvi. Prva je ta, da se kolektiv odloči zaradi potrebnosti neke službe zaradi določenih pogojev (tovrstnih uslug v kraju ni možno dobiti ali pa so še dražje) da bo zavestno kril izpadli dohodek iz skupnega uspeha podjetja po določenem ključu. Druga možnost je ta, da krijejo izgubo naročniki uslug negativne enote. Če je pa to ekonomska enota osnovne proizvodnje, je pa vsekakor treba doseči čimprejšnjo sanacijo (zniževanje stroškov, izboljšanje kapacitet in slično).

Notranja delitev osebnih dohodkov in skladov se lahko v smislu predpisov, ki priporočajo decentralizirano delitev, izvaja na tri načine. Od teh se vsak lahko prilagodi stimulaciji produktivnosti in poslovnosti ekonomske enote. Pri prvem načinu določa način formiranja osebnih dohodkov centralni delavski svet za vse podjetje. Pri takem načinu delitve ostane ekonomski enoti samo uporaba pravilnika centralnega delavskega sveta. Drugi način je okvirno predpisovanje formiranja osebnih dohodkov po centralnem delavskem svetu. Pri tem načinu določi po splošnih kriterijih predpisanih od centra ekonomska enota podrobnejša določila, ki v centralnem pravilinku niso obsežena. Pri tretjem načinu je delitev osebnih dohodkov (pa tudi skladov) decentralizirana in je določen le izračun globala za ekonomsko enoto. Ta si pa postavlja merila sama po samostojnih merilih in je omejena le v uporabi procentov, ki gredo za skupne sklade. V tem primeru torej imamo ekonomske enote, ki participirajo na dohodku drugih in ekonomske enote, ki svoj dohodek delijo z drugimi. Tudi v tem primeru si centralni delavski svet lahko zadrži pravico potrjevanja principov, po katerih se dohodek znotraj ekonomskih enot deli. S tem se preprečijo morebitne posledice premalega upoštevanja socialističnih principov delitve dohodka po uspehu in osebnih dohodkov po delu in upravljanja. Odklonijo se lahko tudi vsa primitivna merila ali primeri prilaščanja osebnih dohodkov brez zaslug, do česar bi lahko v posameznih primerih prišlo. Kljub temu je težiti, da se delitev čimbolj približa proizvajalcem, na drugi strani pa, da se pri nagrajevanju upošteva v vsakem primeru doseženi uspeh pri delu in pri upravljanju. Pri delitvi osebnih dohodkov in skladov je treba ugotoviti še to, kaj se smatra kot dohodek po zaslugi gospodarjenja in dela in v kakšnem slučaju nastopi nesorazmerno veliki dohodek in kako se krijejo posledice izpadov po krivdi predhodnih ekonomskih enot pri verižnem sistemu ekonomskih enot ali pa, kaj je neposredna odgovornost ekonomske enote, ki nudi svoje usluge drugim ekonomskem enotam. Možno je tudi interno formirati rezervne sklade osebnih dohodkov ali interno najemanje posojil v primeru, da proizvodnja ni realizirana brez krivde ekonomske enote. Upoštevati je tudi sezonsko proizvodnjo, ki ima večkrat zakasnjeno realizacijo.

Po takih kriterijih in merilih je potem lahko še določiti udeležbo z ozirom na skupni uspeh podjetja, ki predstavlja zadnjo fazo delitve in o kateri sklepajo skupni organi podjetja. Važno je, da podjetja ne kršijo načela, da se kljub skrajšanim rokom za uveljavljanje sprememb pri delitvi osebnih dohodkov, ki so lahko vedno samo vnaprej, ne pa nazaj določene, upoštevajo pripombe kolektiva. Za take odločitve naj bi veljala praksa, da se o njih sklepa le z dve tretjinsko večino prisotnih. Pri decentralizirani delitvi torej ni potrebno več odločanje nekega skupnega organa podjetja, ta se lahko pojavi le pri sporih. V nobenem primeru ne sme biti v pravilnikih raznih nejasnih kriterijev, ki bi omogočali, da o višini osebnih dohodkov odloča kdor koli po svojem preudarku, temveč morajo veljati le vnaprej predpisani javni in jasni kriteriji, ki jih je mogoče vsakemu zaposlenemu razumeti in kontrolirati. Le taka delitev bo zajamčila trdnost sistema delitve. Ponekod se prav sedaj boje preiti na novi sistem z izgovorom, da nimajo izkušenj in čakajo na izkušnje drugih. Tako čakanje nam je v pre-

(Nadaljevanje na 4. strani)

KRIZA V BOLIVIJI

Bolivija, dežela sredi južnoameriške celine brez izhoda na morje, se je znova znašla v krizi. Vlada predsednika Estensora je uvedla izredno stanje. Ker gre za spor s sindikati rudarjev, je posegla tudi po aretacijah voditeljev levice.

Uradno izjavljajo, da so rudarji pripravljali upor. Baje so 8. junija nameravali izvesti »pohod lačnih na La Paz«. Zadevo so, kot trde, organizirali »komunisti« iz rudarske družbe »Dvajseto stoletje«, zato so tudi zaprli največ sindikalnih prvakov te stranke.

Bolivijo že mesece tare huda politična kriza predvsem zaradi težkih gospodarskih razlogov. Ljudsko-demokratska revolucija l. 1952 je močno pretresla gospodstvo nekaterih družin, ki so v resnici vladale v deželi, in zadala smrten udarec »baronom kositra« ter njihovemu glavnemu predstavniku Patinnu, ki si je prav s kositrom ustvaril v preteklih štirih desetletjih 4 milijarde dolarjev čistega dobička.

POSLEDICE REVOLUCIJE L. 1952

Žal je bila ta revolucija prešibka, da bi tudi uničila buržuazijo. Prav tako ni rešila najtežja državna vprašanja. Bolivijsko gospodarstvo je v glavnem odvisno od izkoriščanja in izvoza kositra. Podržavljeni rudniki so opremljeni s starimi stroji in napravami. Proizvodnja se je zmanjšala skoraj za polovico. Kositer ustvarja devize, te pa spet omogočajo moderniziranje rudnikov. Ker je proizvodnja manjša, je tudi dotok deviz manjši.

Iz tega začaranega kroga pelje samo ena rešilna pot — najem tujih posojil. Vlada Estensora si prizadeva, da bi opravila to nalogo tako, da bi okrepila, a ne oslabila nacionalno neodvisnost. Vendar je storila premalo, da bi lahko krizo prebredla.

Tako je nastal nenavaden položaj. Napadajo jo z leve in desne strani. Skrajna levica — trockisti in KP — jo napada, ker prejema pomoč od ZDA in Zahoda ter obenem zavrača sovjetsko pomoč.

Skrajna desnica — bolivijska falanga in ločeno desno krilo vladajočega nacionalno revolucionarnega gibanja — skuša z gospodarskimi težavami strmoglaviti vlado in usmeriti političen razvoj v desno.

FEBRUARSKA ZAROTA

Februarja so odkrili zaroto desnice, ki se je skrivala za stavko prosvetnih delavcev. Vlada je uvedla obsedno stanje in nekaj voditeljev zarote zaprla. V marcu so rudarji nacionaliziranih rudnikov kositra pričeli stavkati. Zahtevali so, naj jim izplačajo neizplačane mezde in pošljejo v Moskvo misijo, ki bi se pomenila o nakupu sovjetske opreme za rudnike v znesku 150 milijonov dolarjev. Že decembra je namreč neka sovjetska skupščinska delegacija ponudila Boliviji brezobrestni, dolgoročni kredit 150 milijonov dolarjev, ki bi ga večji del uporabili za moderniziranje nacionalizirane industrije kositra, pa tudi za napredek petrolejske industrije in prometa.

Estensor na ponudbo ni odgovoril. Na drugi strani je Kennedy ponudil Boliviji »pomoč za dolgoročni razvoj bolivijskega gospodarstva«. Ponudil je nekaj več kakor 13 milijonov dolarjev, medtem ko bi Sklad za razvoj ZDA, Medameriška banka za razvoj ter Zahodna Nemčija dali še približno 37 milijonov dolarjev. Nekateri trde, da je Estensor sprejel to pomoč.

ZAOSTALO GOSPODARSTVO

Najbrž so najnovejši dogodki v Boliviji povezani s to odločitvijo. Vendar je pomoč od zunaj nujna. Dežela še ne izkorišča drugih dragocenih surovin (tropski gozdovi, vodne sile in možnosti za plantažne nasade), ker primanjkuje kapitala. Življenjska raven prebivalstva, posebno indijskega, je strahotno nizka. (Med 3,235.000 prebivalcev je 62 odst. čistih Indijcev; ostali so mešanci. Čistih belcev je zelo malo.)

Le kakih 2 milijona ha zemljišča je posejano s pšenico, koruzo, ječmenom, rižem, kakaom, bombažem, tobakom in kokoom iz katere pridobivajo kokain, toda obdelava polja je tako primitivna, da ne pridelajo dovolj zase. Tudi živinoreja — ovce, govedo, lama, alpaka — slabo cvete.

Dežela, ki meri 1,098.581 kv. kilometrov, ima le 2.300 km železnic! Ima številne rude, ki pa jih — razen kositra in petroleja — slabo izkoriščajo. Petrolejski vrelci krijejo domače potrebe po tem pogonskem gorivu. Podatki te, doslej slabo raziskane dežele, govore o tem, da ima vse perspektive za razvoj, če bo prebredla začetne težave in prejela od tujine pomoč zares pod enakopravnimi pogoji.

OD TEDNA DO TEDNA

ZDA SPREMENILE STALIŠČE DO KUBE?

WASHINGTON — Posebni odposlanec ameriškega predsednika Kenedyja, Stevenson, potuje te dni po latinskoameriških deželah. Na tiskovni konferenci v Rio de Janeiru je dejal, da ZDA ne bodo zahtevale sklicanje posebnega sestanka ameriških zunanjih ministrov, na katerem naj bi po prvotnem načrtu obravnavali medameriške vojaške in politične sporazume v zvezi s »vprašanjem Kube«. Dejal je tudi, da morajo ZDA »odvrniti komunistično nevarnost« s tem, da bodo podprle gospodarske in socialne spremembe v Latinski Ameriki.

INDONEZIJSKI PREDSEDNIK SUKARNO PRISPE V JUGOSLAVIJO

MOSKVA — Indonezijski predsednik Sukarno, eden izmed stebrov politike miroljubnega, aktivnega sožitja, je te dni obiskal nekatere vzhodne dežele. Po obisku v Moskvi je krenil v Peking. V našo državo bo prispel v četrtek. Ker se sestanek šefov izvenblokovskih držav (1. septembra v Jugoslaviji) zelo približuje, bo njegov obisk v Jugoslaviji posebnega pomena ne le za indonezijsko-jugoslovansko sodelovanje, temveč za stvar neblokovskih dežel po vsem svetu.

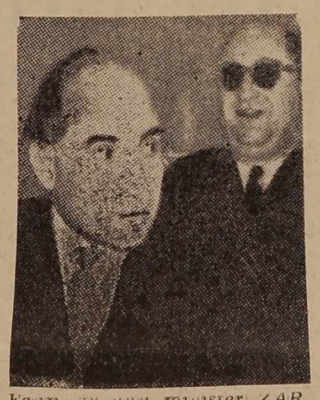

Favzi, zunanji minister ZAR, preds. kairskega zasedanja

MINIRANA POBUDA

Sovjetska vlada je pred dnevi objavila poslanico, ki jo je premier Hruščev izročil predsedniku Kennedyju že med njunimi razgovori na Dunaju. Nanaša se na nemško vprašanje kot celoto in na berlinski problem, dotika pa se tudi razorožitve. Napovedi nekaterih resnih spremljevalcev mednarodnih dogodkov, da bo SZ pričela novo »ofenzivo na Berlin«, so se torej uresničile.

Kaj predlaga sovjetska vlada? Predvsem izhaja iz stališča, da bi sporazum o Nemčiji v mnogočem približal ZDA Sovjetski zvezi. Zato naj bi štiri velesile, katerim je zaupana sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo (ZDA, SZ, Velika Britanija in Francija), pozvale Vzhodno in Zahodno Nemčijo, da se v šestih mesecih medsebojno sporazumeta o združitvi, nakar bi podpisali mirovno pogodbo. Če bi tega ne mogli doseči, naj bi vsaka od nekdanjih protinacističnih zaveznic sklenila mirovno pogodbo z vsako od nemških držav ali samo z eno izmed njih. Z mirovno pogodbo naj bi še posebej določili položaj bodočega Berlina kot nevtralnega mesta pod mednarodnim nadzorstvom.

Gre za pobudo, ki se kajpada kosa z zahodnim stališčem. Zato je tudi razumljivo, da je Zahod ni mogel sprejeti s simpatijami. Znano je, da se zahodni zavezniki v marsičem ne strinjajo in da prihaja tudi znotraj zahodnih organizacij do hudih sporov in trenj. V berlinskem vprašanju pa so si več ali manj enotne.

Vendar je zanimiv način, kako so ponekod reagirali. Prva se je kajpada oglasila Zahodna Nemčija, ki ves čas odločno zavrača vsakršno idejo, da bi se o čemer koli pogajala z Vzhodno Nemčijo kot enakopravnim partnerjem. V Bonnu vztrajajo pri tem, da so edini predstavniki združene Nemčije in da se torej z vzhodnonemško vlado nimajo kaj meniti. Resnica je, da se tudi že na Zahodu oglašajo ljudje, ki opozarjajo, da je slednjič treba pogledati resnici v obraz in priznati, da Vzhodna Nemčija obstoja kot državna tvorba in da ne kaže pred to resnico skrivati glave v pesek, toda uradno priznavajo le zahodnonemški režim in mu dajejo tudi »izključne pravice«.

Ni dvoma, da so v Moskvi pripravljeni na pogajanja in tudi na popuščanje. Toda če so v Bonnu kar naprej tako »dosledni«, so vsakršni razgovori že naprej obsojeni na neuspeh. Pogajanje, kjer ena stranka trdovratno vztraja pri svojem, doslej niso še nikoli rodila dobrega sadu. Tako ravnanje predstavlja samo miniranje vsake pobude. Ni prvič, da se je Bonn odločil za tako politiko. Bilo bi prav, če bi zahodni zavezniki pretirano »odločnost« malce brzdali...

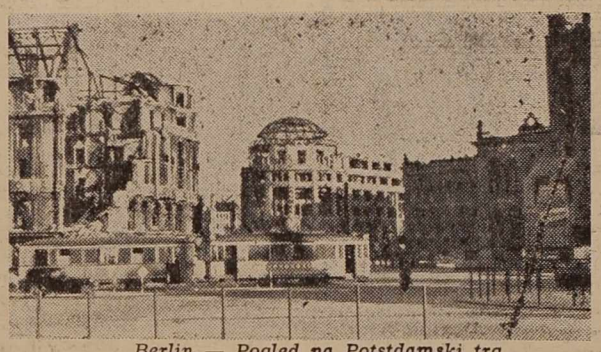

Berlin — Pogled na Potstdamski trg

USPELA KONFERENCA

SKLEPI KAIRSKEGA ZASEDANJA: SREČANJE ŠEFOV DRŽAV NEBLOKOVSKIH DEŽEL BO 1. SEPTEMBRA V JUGOSLAVIJI — VELIKO PRIZNANJE NAŠI DRŽAVI ZA NJENO DOSLEDNO NEBLOKOVSKO STALIŠČE — KAJ BO OBSEGAL DNEVNI RED KONFERENCE »NA VRHU«

Pripravljalna konferenca neblokovskih dežel, ki je zasedala od 5. do 12. junija v Kairu, je v ponedeljek končala z uspehom svoje delo. Rešila je vsa vprašanja, ki si jih je zadala na sejah prvih dni. Za Jugoslovane je velikega pomena odločitev, da bo konferenca šefov neblokovskih dežel v Jugoslaviji in sicer 1. septembra.

Konferenca je na plenarnih sejah in pozneje po delovnih odborih temeljito proučila one elemente, ki naj okrepe mir, mednarodno sodelovanje in zbližanje med vsemi deželami sveta. Govorniki so zavračali podtikanje o nekakšni ustanovitvi »tretjega bloka« ali »tretje sile«. Naloga bodoče konference neblokovskih dežel »na vrhu« je, da najde pot za koordiniranje vseh prizadevanj dežel, ki imajo o mednarodnem sodelovanju iste ali podobne nazore in se v vsakodnevni praksi zavzemajo za načela miroljubnega, aktivnega sožitja.

Po soglasnem priporočilu predhodne konference bodo šefi držav obravnavali najprej splošen mednarodni položaj, nato pa se lotili vprašanj, od katerih sta najbolj odvisna mir in varnost na svetu: pravice do samoodločbe, boja proti imperializmu, spoštovanja suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti, nevmešavanja v tuje notranje zadeve, boja proti rasnemu zapostavljanju, razorožitve, prenehanja jedrskih poizkusov, miroljubnega izkoriščanja vesolja itd.

Kot poseben problem sili v ospredje neenakomeren gospodarski razvoj ter gospodarsko in tehnično sodelovanje.

Nič čudnega ni, da je že sama pripravljalna konferenca vzbudila v svetu veliko zanimanja in pozornosti, saj gre za vprašanja, ki zanimajo ves miroljubni svet, v blokovskih pregrajah in izven njih.

LAOŠKI VOZEL JE ŠE ZAVOZLAN

ŽENEVA — V ponedeljek je bila po več kot tedenskem »premoru« 14. plenarna seja laoške konference, potem ko sta se vrnila iz Londona oziroma iz Moskve zunanja ministra Home in Gromiko. Žal, so nesoglasja ostala. Prav zato si kamboški državni šef Sihanuk in indijski predstavnik Menon prizadevata, da bi spravila za zeleno mizo voditelje treh najmočnejših laoških političnih skupin — predsednika vlade Suvana Fuma, prozahodnjaškega vladnega predsednika Bun Uma in voditelja levičarskega gibanja Patet Laa Sufanuvonga. Sodita, da bi njihov sporazum olajšal ali celo odpravil nasprotja, ki se kažejo med 14 delegacijami ženevske konference.

REFERENDUM V TURČIJI 2. JULIJA

ANKARA — Neuradna turška agencija THA je, sklicujoč se na uradne vire, sporočila, da bo referendum o novi turški ustavi 2. julija, volitve v novo skupščino pa 17. septembra.

JUŽNOAFRIŠKE SENCE

Južnoafriška unija je konec maja proslavila razglasitev republike in se s tem povsem ločila od Britanske skupnosti narodov. Politika rasnega zapostavljanja pa ostane tudi naprej v vsej svoji ostrini. Nič čudnega ni, če so temnopolti prebivalci razglasitev pozdravili s tridnevno stavko, ki zaradi pritiska policije ni uspela tako, kakor so predvidevali njeni organizatorji.

V tej deželi se je pred nedavnim mudil Sidney Williams, črnopolti kanadski državljan in ustanovitelj Kanadskega združenja za napredek obarvanih narodov in napisal za londonski »Sunday Times« veliko reportažo. Objavljamo izvečke iz nje.

Bilo je natančno ob enajstih zvečer, ko je v moji sobi zazvonil telefon. Neki precej uraden glas je dejal: »Prišli ste semkaj, da bi proučili rasistični sistem »apartheida«. Zato se morate sestati z ljudmi, ki se bojujejo proti njemu: s podzemnim gibanjem.« Nato je sledil ukaz, naj bom pred svojim hotelom ob dveh zjutraj.

Vznemirjen sem čakal pred hotelom ter bobnal s prsti, čeprav to ni bil niti prvi skrivnostni telefonski poziv, niti poslednji.

Slednjič se je približal majhen avtomobil in dobro oblečen Indijec mi je odprl vrata. Z njim sta bila v avtomobilu še dva Afričana. Rekli so mu, da gremo na letno spominsko prireditev. Na ta dan pred enim letom je rasistični režim ubil v Sharpevillu 71 Afričanov. Bilo je približno ob 5.30, ko smo prispeli do osamljene skupine hiš. Tu je bil cilj našega potovanja.

Stopil sem z njimi v nekakšno klet, ki je bila nenavadno prostrana, in se srečal z več kot 100 ljudmi. Skoraj vsi so bili Afričani v narodni nošnji. Ko so me zapazili, so obmolknili. Povsem na drugem koncu prostora je sedelo 12 belcev, najbrž na nekem sestanku. Očitno je bilo, da je močan možak kakih štirideset let njihov voditelj. Pomirjevalno mi je dejal: »Ne bodite v skrbeh, ničesar vam ne bomo storili! Hočemo vam samo pokazati in dokazati, da je naše gibanje edino upanje za Južno Afriko!«

Sestanek so nato nadaljevali na afriškem jeziku. Tu in tam so ga prekinili, da bi besedilo prevedli v drugo narečje. Nekako razumel sem, da gre za načrt skupne akcije v sedanjem obdobju. Beli vodja ni ves čas sodeloval v razpravi in mi je pojasnjeval, da gre za skupino neodvisnih, samostojnih borcev, ki si sedaj prizadevajo, da bi združili vse skupine, ki se bojujejo proti rasističnemu režimu v skupnem boju za vso črno Afriko.

»Toda kako nameravate strmoglaviti Verwoerda?« sem vprašal.

Zasmejal se je, se za hip zamislil in nato dejal: »Pokazal vam bom nekaj, vendar morate prisegati, da tega ne boste nikomur povedali.«

V kotu prostora je stal kos pohištva. Premaknil je nekakšen skrivnosten mehanizem — in pred nama se je odprlo brezno. Vstopala sva v velik prostor. V njem je bilo vse obloženo z jeklom. Opazil sem, da sem v sobi, polni brzostrelk in strojnic, kakršne sem tudi sam uporabljal med drugo svetovno vojno. Bilo je tudi mnogo ročnih bomb. Ko sem eno vzel v roko, je belec nenadoma nemirno zamahnil z roko. Pojasnil sem mu, da sem bombe uporabljal v vojni in da vem, kako je treba ravnati z njimi.

Ko sva se vrnila v sobo, kjer je bil sestanek, mi je dobro oblečeni Indus dejal: »Čas je, da gremo.« Krenil sem, oni močni belec pa mi je dejal, da me bo nekdo tudi pozneje povabil, naj pridem ponovno k njim.

Naslednji večer sem zaslišal drug glas na telefonu. Očitno je bil Afričan. Rekel mi je: »Vodja staji v Johanesburgu. Vzel sem karto pri linici, nad katero je pisalo: »Za obarvane«. Nato sem vstopil v vagon »Samo za belce«. Naslednji hip se je prikazal sprevodnik in vznemirjen vprašal: »Kaj ne znate brati? Kaj ne veste, da vaš razred ni tu, temveč zadaj?« Pokazal je vzdolž vlaka na vagone za »neevropejce«.

Odgovoril sem mu: »Ostal bom tu. Sem Kanadčan.«

Skupina belih potnikov je spremljala razgovor. Mnogi so s simpatijami poslušali sprevodnika, ko je dejal: »Označbe kažejo, da je ta vagon samo za bele potnike. Če ste v Južni Afriki, se naučite brati.«

Jaz pa sem sedel dalje in mu dejal: »V moji domovini lahko sedim v vsakem razredu, za katerega sem plačal.«

Sprevodnik mi je ukazal, naj izstopim na naslednji postaji. Dejal mi je, da ne smem niti skozi hodnike ostalih vagonov za belce. Odšel sem. Poklical je vlakovodjo. Z njim se je menil v afriškem jeziku. Ničesar nisem razumel. vendar sta nato oba odšla.

Tedaj so skorajda vsi potniki — belci pričeli govoriti o tem. Nekateri so se mi nasmehnili, nekaj med njimi mi je celo stisnilo roke. Neki beli Afričan mi je dejal: »Že leta nagovarjam svojega črnega fanta, ki dela pri meni, naj stori nekaj takega, vendar brez uspeha. Boji se.« Neka Angležinja mi je dejala: »Ko bi jih več storilo tako, bi slednjič strli apartheid.«

Tako sem prvič spoznal, da žive tudi v Južni Afriki belci, ki niso sovražno razpoloženi do črncev.

Ko sem zaprosil za vhodno vizo, da obiščem Južnoafriško unijo, so mi jo dali pod pogojem, da bom v stalnem stiku z uradnim predstavnikom vlade in da bom obiskal samo mesta, ki mi jih bodo določili. Na letališču pri Johannesburgu so me sprejeli beli predstavniki južnoafriške vlade, njenega centra za informacije. Sprejeli so me toplo in prisrčno. Z avtomobilom, ki ga je vozil belec, so me odpeljali v hotel Carlton. Tu so me nekam presenečeni vpisali v knjigo. Vendar je bilo očitno, da so me že pričakovali. Dodelili so mi krasno sobo, vendar so me zaprosili, naj ne odhajam v bar, salon ali kak drugi javni hoteiski prostor. Moral sem kositi v sobi. V razgovorih z novinarji, ki so me pogostoma obiskovali, sem dejal, da sem »impresioniran« nad programom južnoafriške vlade za »prosvečevanje domačinov« ter ustanavljanjem njihovih lastnih občin z njihovim »samoupravljanjem«. S tem sem si pozneje olajšal pot, da sem pozneje spoznal dejanski položaj. Posebni vodiči so me vodili skozi kraje, v katerih so pripravljali »rezervate«, kjer bodo morali živeti južnoafriški »obarvani«. Najprej sem obiskal taka središča v okolici Johannesburga, Orlanda in Middolanda. Te »vasi« so povsem nove. Kmalu sem se zgrozil. Spoznal sem, da predstavljajo v bistvu zapore ali koncentracijska taborišča za prebivalstvo, ki predstavlja tu večino. Tu je bilo očitno leglo siromaštva, podhranjenosti in najhujša beda. V hišah ni vode. To lahko dobiš samo na nekaterih mestih. Vse kaže, da so tu na stežaj odprta vrata mnogim infekcijam.

Seznanil sem z raznimi oblikami rasnega zapostavljanja, toda to, kar sem videl v Južni Afriki, je pomenilo nekaj, kar je mnogo hujšega.

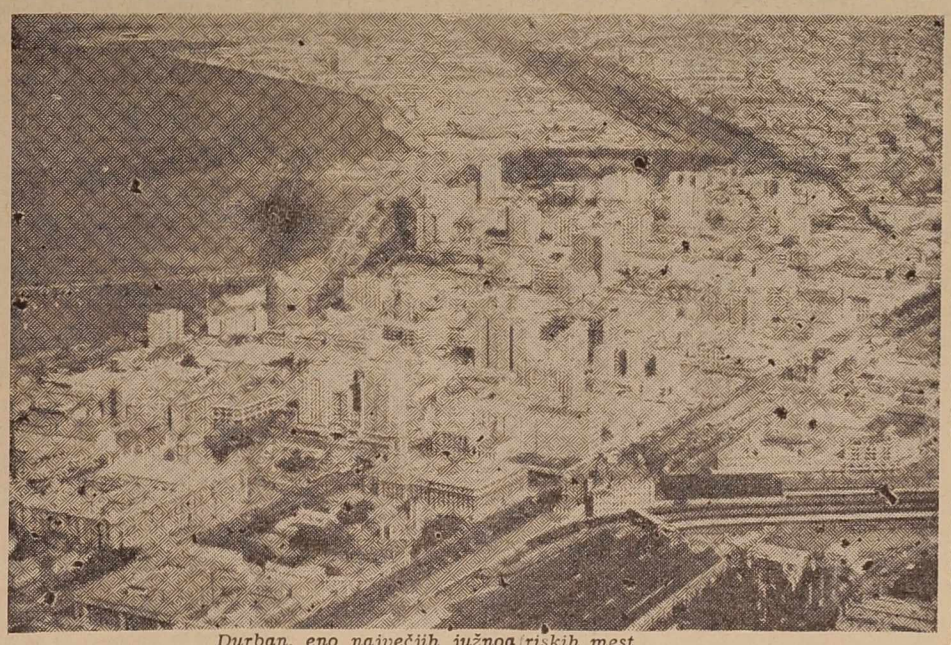

Durban, eno največjih južnoafriških mest

20 LET REVOLUCIJE

22. JUNIJ 1942

22. junija 1942 zjutraj so vaščani Pince marofa, Benice, Petišovec, kolonije Kamovec in Dolgovaške kolonije presenečeno spogledali, ko so vstali in se znašli v obroču madžarskih vojakov in žandarjev. Tega dne so že v zgodnjih jutranjih urah na vseh poteh, ki so vodile v vasi in na križiščih, prežale strojnice, ob njih pa vojaki s čeladami in pripravljeni, da onemogočijo vsak odpor ali pobeg. Nato je preko 600 otrok, starcev, mož in žena, oropanih domov in pod močno stražo odšlo neznano kam. Tri leta so med zidovi neke stare tovarne v Šarvaru, spremenjene v internacijsko taborišče, čakali na osvoboditev. Mnogo jih je ostalo med temi zidovi, tisti, ki so pa preživeli, so se po vojni vrnili v opustošene in izropane domove ter začeli znova na zemlji, ki ni preveč radodarna.

„Na juriš, proletarci...“

(Slike iz bojev na Sutjeski po pripovedovanju narodnega heroja D. Vojvodića)

Bil je soparen junijski dan. Borci so se izčrpani in lačni komaj pomikali naprej. Glavnina vojske z Vrhovnim štabom na čelu je že bila prek Sutjeske in Zelengore. Tretja divizija s I. dalmatinsko in V. črnogorsko brigado je ostala na sektorju Rudine-Vučevo. Njena naloga je bila sila težavna: zadrževala naj bi Nemce, da ne bi napredovali. Potem pa naj bi čimbolj varujoč svoje sile, odšla za glavnino in sicer čez Pivo, čez planino Vučevo in nato navzdol h kanjonu Sutjeske. Tu naj bi premagali njene ledenomrzle valove in se z vsemi silami čez Krekov čimprej prebila skozi sovražnikov obroč do Zelengore.

Na dohodih k Pivi nas Nemci zgoščeno obstreljujejo s topovi. Granate padajo prav v reko in poleg na breg... Usiplje se kamenje in celi slapovi vode brizgajo kvišku. V ozkem koritu planinske reke rezko odmevajo detonacije. Nenadoma se usuje še močan dež. Kmalu je vse naokrog blatno: reka, breg, gozdna steza, kakor je pač v planinah kadar dežuje. Noge se lepijo k zemlji. Borci predhodnice so kot bi mignil, napravili čez reko zasilen mostič. Vse potrebno so bili pripravili že borci, ki jih nismo poznali, borci kdo ve katere brigade. Vedeli so, da bodo za njimi prišli drugi — njihovi tovariši — in kako prav jim bo to prišlo! Mostič se ziblje kot bi drhtel, borci pa pazljivo hodijo čezenj. Varuje jih orožje tovarišev iz zaščitnice. Za hip je vse tiho in tedaj je slišati ječanje ranjencev in obolelih za tifusom. Za nami in spredaj so kolone teh bolnikov. Od vsega v ofenzivi je prav na njih pogled najgrozotnejši...

Za Pivo nas čaka še hujši vzpon na Vučevo. Dobro vemo, da so tudi tam Nemci. Utrdili so se, vkopali in zdaj so pripravljeni, da nas iz jeklenih cevi zasujejo z ognjem. Drugi sovražnikovi oddelki so nam tik za nogami. Pri njihovih nenehnih napadih jim pomaga topništvo in letalstvo. Ni čuda, da se naša kolona počasi pomika naprej, saj se moramo od časa do časa ustaviti pred tem peklenskim ognjem...

Letala preletavajo gozd, mi gremo skozenj. Cilj iščejo. In ko opazijo najneznatnejšo skupinico borcev, se spustijo z višine prav nad glave in vsuje se tovor bomb...

... Še zadnji pogovor o tem, kako naj preidemo Sutjesko. Odločimo se. Eno četo mitraljezcev bomo postavili za kritje, dokler druge enote ne bodo premagale najtežje zapreke, dokler ne bo glavnina dospela na nasprotni breg. In tako storimo. Odberemo dvanajst mitraljezcev in prvič, odkar traja vojna, brez pomsileka ukažemo borcem:

»Ne varčujte z municijo!«

Med tem vprašamo, kdo se prostovoljno javi v spremstvo. Toda to ni prav nič potrebno. Kar po vrsti se javljajo komandirji, komisarji, komunisti... navadni borci. Vsi bi najraje kar planili k reki.

Med uvrščanjem za preboj čez Sutjesko nas je opazila nemška patrulja s psi. Fašisti v patrulji so od blizu udarili na nas z brzostrelkami. Psi so planili na borce in jih začeli trgati. Potem je zavrelo. Na vso moč smo začeli streljati z vsem orožjem. Nekemu Nemcu iz patrulje se je posrečilo vreči raketo k svojim v taborišče. Tamkaj je nastal preplah.

Vnel se je neenak boj. Stekli smo k reki in vzklikali: »Na juriš, proletarci!«

Rezko so se oglašali kriki utrujenih borcev. Na vso moč smo streljali in hitro prodirali naprej. Med Nemci je nastala zmeda. Zabredli smo v reko, zdaj bredemo njene ledenomrzle valove, okrog nas pa se vse praši od izstrelkov. Ne veš od kod prihaja in iz kakšnega orožja. Oblo kamenje planinske reke se nam kotali pod nogami in nas vleče v urne vrtince. Marsikdo pade, pa se zopet s težavo vzravna. Nekaterim zdrsne orožje iz rok, poganjajo se za njim, vrtinec pa jih skuša potegniti v smrt... Zatem spet naskok na drugi breg.

Sovražnik se je umaknil.

Nemški šotori stoje prazni. Okoli njih leže trupla vojakov s prebitimi glavami. Dokopali smo se do Tjentišta. Zdaj smo na glavnem bojišču. Podoba je grozotna, strašna. Razmesarjena trupla vojakov in konj, pa čutarice in čevlji. Okrog in okrog zevajo razbiti kotli. Hrana leži razmetana kar vprek, kot da bi jo raznesel vihar.

Takšna je grozljiva podoba kraja, kjer se je bila ta bitka.

Pravni kotiček

VPRAŠANJE: Sem družinska upokojenka in prejemam družinsko pokojnino skupaj z dvema otrokoma. Sama sem polno zaposlena in letos izpolnim pogoje za starostno pokojnino. Moja osebna pokojnina bo večja, kakor je sedaj družinska pokojnina za vse tri, zato se bom odločila za osebno pokojnino. Slišala pa sem, da bosta otroka dobila izredno nizko pokojnino, ker se njima baje odmeri po drugem odstotku, če se sama odrečem družinski pokojnini.

ODGOVOR: Če imajo pravico do družinske pokojnine samo otroci, preostali zakonec pa ne, je res drugačen odstotek za izračunavanje zneska družinske pokojnine. V vašem primeru se pa otrokom ne bo odmerila družinska pokojnina po nižjem odstotku. 126. člen Zakona o pokojninskem zavarovanju namreč določa nižji odstotek za primere, ko preostali zakonec nima pravice do družinske pokojnine. Vi imate pravico do družinske pokojnine, ker pa boste pridobili tudi pravico do osebne pokojnine, lahko uživate samo eno od teh dveh pokojnin, kakor to določa 130. člen ZPZ. Otrokoma bo torej ostal njun del družinske pokojnine neizpremenjen tudi takrat, ko boste vi uživali pravico do osebne pokojnine, družinska pokojnina se le zmanjša za vaš del.

Zaskrbljujoč odnos do družbenih milijonov

Bolniški dopusti za rigolanje in...

S površno omotano roko je pritekel v ambulanto in se zrinil pred vrata ordinacije. Kmalu je prišel na vrsto. Dobil je več tednov bolniškega dopusta. Za njim so prihajali in odhajali drugi pacienti. Tistega dne so jih kar precej uvrstili v bolniški stalež. Dnevi, tedni in meseci minevajo, nekatera delovna mesta pa so še vedno prazna. Ali ne traja to zdravljenje v nekaterih primerih nekoliko predolgo? Mogoče. Sicer pa se raje prepričajmo in poglejmo, kako se posamezni zavarovanci trudijo, da bi čimprej ozdraveli.

Plavi Fiat se je spustil v dir na Goričko. Po ilovnati brozgi, ki jo je sproti razmakal »blagodejni« dež, smo se zrinili skozi gozd v Šulince. Motor je utihnil. Peš smo se povzpeli do hiše K. Š., ki je že lep čas na bolniškem dopustu. Našli smo ga v postelji. Kdo ve, ali je bilo krivo hladno ozračje, ali pa naša nepazljivost — v postelji je namreč ležal oblečen. Naš obisk smo namenili še L. B. iz Šulinec, vendar ga ni bilo doma. Pri zadrugi v Petrovcih je nakupovalec, zato smo se ustavili pred upravo pri kolodvoru. »Na bolniški je«, so nam povedali. V pisarni zadružnega obrata na hribu pa smo izvedeli nekaj drugega. »V M. Soboto se je odpeljal. S traktorjem so peljali živino.« Morda so nam ob tem še nehote zaupali, da je zadnji čas sodeloval pri prevzemu živine. Pa kaj bi ugibali. Na pošti smo zavrteli telefon in se povezali z uredništvom. Kmalu za tem so nam potrdili našo ugotovitev: »L. B. je v tovarni mesnih izdelkov. Tam se bo zadrževal še kake pol ure.« To nam je zadostovalo. Čez kratek čas so zavore zaškripale na dvorišču »Pomurke«. Mož je bil malce v zadregi, vendar ni poskušal spreminjati dejstev. Le enega nismo mogli ugotoviti: kako dolgo že sodeluje pri prevzemanju živine. To smo ugotovili šele pozneje, ko smo v zadružni pisarni pobrskali po zbirnikih. Ti so bili izpopolnjeni z njegovo pisavo vse od 9 februarja letos. Le tri je v tem času izpolnila druga roka. Se pravi, da je začel z delom, bodisi v večjem ali manjšem obsegu, že kakih 25 dni po tistem, ko si je zlomil nogo. Odprto je ostalo samo še vprašanje, kdo mu je dal pobudo za to, da naj v bolniškem dopustu opravlja to delo.

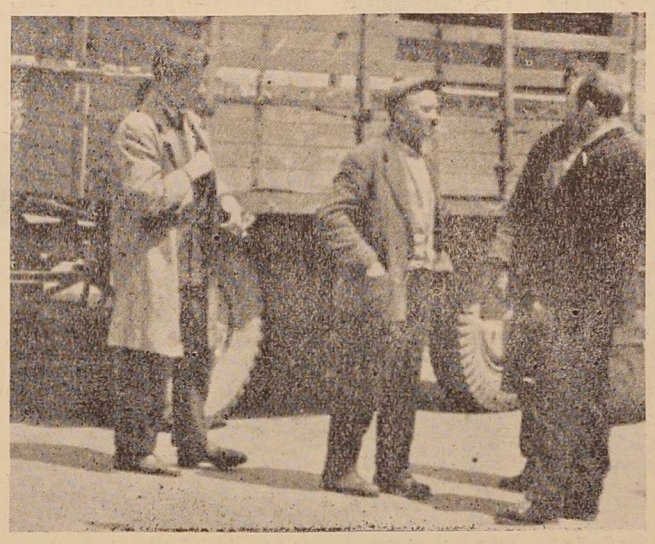

V tovarni mesnih izdelkov smo se srečali...

Nadaljevali smo pot. Kontrolor OZSZ je v Gančanih opazil skupino zidarjev. Vzbudila se mu je misel, da gre za šušmarje. Sum je bil upravičen in čez kratek čas je imel njihova imena v beležnici. Na vrsti je bil starejši moški. Ta se je obregnil: »Meni pa tako nič ne morete, jaz sem na bolniški...« Vsako komentiranje je menda odveč, če povemo, da je I. Ž. že lep čas na bolniškem dopustu in da so šušmarji delali pod njegovim vodstvom!

Obiskali smo še mnoge druge, vendar smo jih precej našli v dvomljivih situacijah. Nekaterim bi težko dokazali, da so delali. Ob teh ugotovitvah lahko zaključimo, da se zelo malo pacientov briga za svoje zdravje. To bi lahko rekli tudi za L. Ž. iz KGG Lendava, ki se je v bolniškem dopustu lotil rigolanja.

Ob teh ugotovitvah se vprašujemo, kaj so posamezni kolektivi oziroma gospodarske organizacije ukrenile, da bi zmanjšale število bolniških dopustov? Očitno je, da zelo malo. Ponekod se nam je zdelo, da celo omogočajo zaposlenim, da so dalj časa na bolniških dopustih. Ob tem pa se premalo zavedajo, da družba pri tem dvakrat utrpi. Prvič pomeni vsak človek, ki ne dela v proizvodnji, precejšen primanjkljaj pri dohodku podjetja, na drugi strani pa mora Zavod za socialno zavarovanje izplačevati zavarovancem precejšnje vsote kot nadomestila plače. Samo v prvih štirih mesecih je izplačal nadomestila v višini 22,350.640 dinarjev. Se pravi, 47.573 delovnih dni. Za 16.427 izgubljenih delovnih dni pa so morala plačati nadomestila podjetja in ustanove in to v štirih mesecih kar 6,948.621 dinarjev. Zaradi tako visokega odstotka bolniških dopustov pa so morala podjetja in ustanove plačati Zavodu za socialno zavarovanje še preko 8 milijonov dinarjev prispevka po posebni prispevni stopnji.

Če posameznih kolektivov doslej te številke niso zaskrbele, jih bodo brez dvoma sedaj, ko so stopili v veljavo novi gospodarski predpisi. V nekaterih podjetjih so se socialno-kadrovske službe za to že začele zanimati in v dvomljivih primerih obveščajo zdravnike ali zavod, vendar je teh še zelo, zelo malo. Za konec naj navedem še ugotovitev, da je precej podjetij, kjer sploh ne vedo povedati, koliko delavcev imajo na bolniških dopustih!

J. Stolnik

Več turistične propagande

Letos ustanovljena Turistična zveza v Murski Soboti je v svojem delovnem programu določila pomembno mesto turistični propagandi. Ni dvoma, da je ubrala povsem pravilno pot, saj se bo predvsem na ta način turistična dejavnost pri nas primerno uveljavila.

Turistične posebnosti Pomurja z Zdraviliščem v Slatina Radencih, kulturne, zgodovinske zanimivosti, prirodne lepote nekaterih naših krajev, nudijo prav ugodne pogoje za razvoj turizma. Odveč je posebej poudariti predvideno ureditev Bukovniškega in Negovskega jezera in drugih za turizem pomembnih objektov, ki so že v teku.

Žal pa propagandno prizadevanje Pomurske turistične zveze često ne naleti na ustrezno razumevanje nekaterih organizcaij in posameznikov.

Tako je Zveza razpisala nagradni natečaj (Pomurski vestnik, dne 26. januarja 1961) za fotografije o kulturnih in folklornih zanimivostih ter o naravnih lepotah Pomurja – za izdajo razglednic. Lepa razglednica je najcenejša in učinkovita propaganda za lepote določenega kraja.

Odziv na ta nagradni natečaj je bil neznaten, kljub temu, da delujeta v Pomurju dva fotokluba (M. Sobota, Lendava) in da več kot 80 fotoamaterjev v Pomurju goji amatersko fotografijo.

Umestno je javno opozoriti na to okoliščino z željo, da bo v bodoče več razumevanja za take in podobne akcije.

Glede na slab odziv na ta natečaj, se je Pomurska turistična zveza odločila le-tega PODALJŠATI DO 30. OKTOBRA 1961 z željo, da bo s tem dosegla primeren odziv.

POMURSKA TURISTIČNA ZVEZA

Murska Sobota

Ne dolgo tega so se v Murski Soboti sestale babice s področja celotnega okraja. Razpravljale so o najbolj aktualnih vprašanjih patronažne službe ter o nalogah babic pri zmanjševanju umrljivosti dojenčkov. Ugotavljale so, da povzroča babicam pri delu precejšnje težave to, da zdravstveni domovi kaj različno pomagajo babicam pri njihovem delu. Ponekod jim dajejo na razpolago prevozna sredstva, obutev itd., drugod pa vsega tega ni, kar je tudi delno vzrok, da babice v takih krajih bolj nerade nastopajo službo. Skupščina je nakazala tudi velike težave patronažne službe med Cigani, ki še vedno ne upoštevajo dovolj nasvetov za primernejšo prehrano nosečnic.

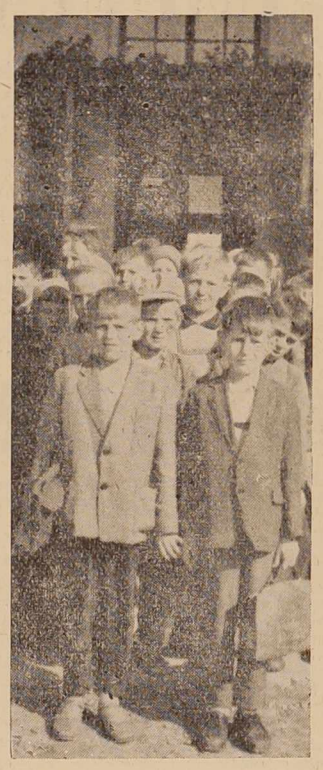

Še teden dni in šolska vrata se bodo zaprla za dobra dva meseca. To najbrž nestrpno pričakujejo tudi otroci v Gančanih

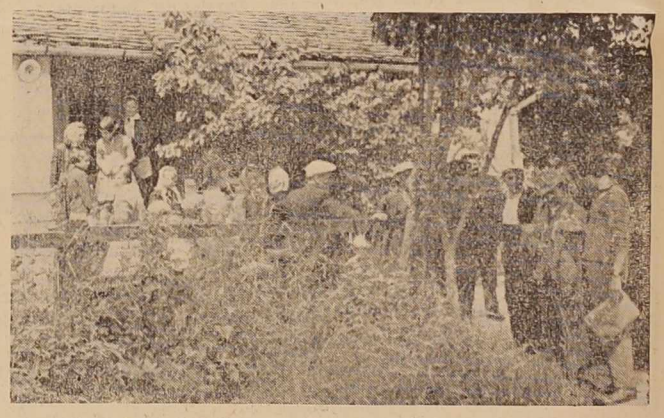

Dolga vrsta bolnikov pred ambulanto v Križevcih na Goričkem

Alkohol v prometu

Ali lahko voznik motornega vozila pije alkohol?

Kaj pravijo abstinenti:

»Roke proč od krmila, četudi smo popili pol kozarca vina.«

Večina voznikov pa vseeno rada pije vino, pivo ali pa kako drugo alkoholno pijačo in ob tem misli, da kljub temu lahko vozi.

Prvim in drugim pa naj bo jasno:

UŽIVANJE ALKOHOLNIH PIJAČ ZMANJŠUJE PSIHOFIZIČNE SPOSOBNOSTI, PREDVSEM PA KRITIČNOST DO TEH SPOSOBNOSTI IN ZAPREK, KI SE POJAVLJAJO NA CESTI.

Različne količine alkoholne pijače vsebujejo različne količine alkohola. Določene količine alkohola pa dvigajo nivo koncentracije alkohola v krvi, v prvi vrsti glede na telesno težo.

Kakšne količine alkohola vsebujejo navadne pijače:

1 šilce žganja – 7 g alkohola
1 kozarec piva – 10 g alkohola
1 kozarec vina – 13 g alkohola

Pri telesni teži 70 kilogramov ter zaužitih dveh šilcih žganja ter enem kozarcu piva znaša koncentracija alkohola v krvi 0,52 prom. Pri človeku, ki je za deset kilogramov lažji, pa je spil enako količino alkoholnih pijač, znaša koncentracija že 0,61 prom.

Da popolnoma upade koncentracija alkohola v krvi, je potreben različno dolg čas, ki je spet odvisen od količine zaužitega alkohola in telesne teže. Pri koncentraciji 0,52 prom. in 70 kilogramov težki osebi znaša ta čas 4 ure in 30 minut, če je koncentracija alkohola v krvi 1,2 prom., pa celih 10 ur.

Poudarimo naj še, da do sedaj še ne poznamo sredstva, s katerim bi lahko znižali nivo koncentracije alkohola v krvi umetno in v kratkem času.

Prav tako ni nobenega sredstva, s katerim bi bilo mogoče nevtralizirati škodljive posledice, ki jih povzroči alkohol sposobnostim, ki so potrebne vozniku za varno vožnjo. Napačno je torej mišljenje nekaterih voznikov, da nas kozarec mleka ali skodelica kave iztrezni.

Seveda tudi ne zniža koncentracije alkohola v krvi, zaradi česar je misel o možnosti, da bomo preslepili varnostne organe pri morebitnem odvzemu krvi, popolnoma napačna.

Poglejmo, katere sposobnosti se zmanjšajo pri določenih količinah koncentracije alkohola v krvi:

podaljšanje reakcijskega časa opazimo že pri koncentraciji 0,5 prom. Sposobnosti globinskega gledanja je okrnjena pri 0,3 prom. Prav tako se zmanjšuje že pri manjših količinah alkohola v krvi sposobnost koncentracije, gledanje v mraku ter ocenjevanje razdalj.

Uživanje alkohola in promet torej nista združljiva!

ZATO NE VOZIMO Z MOTORNIM VOZILOM POD VPLIVOM ALKOHOLA

UVAJANJE EKONOMSKIH ENOT

(Nadaljevanje z 2. strani)

teklosti že mnogo škodovalo in ni treba, da nam še v bodoče. S tem smo si ustvarili trdne pogoje za sodelovanje vseh proizvajalcev in za nabiranje izkušenj.

NALOGE ORGANOV PODJETJA

Delavski sveti podjetja morajo že pred prehodom na decentralizirano upravljanje sprejeti osnovni pravilnik o ekonomskih enotah, njih formiranju, ukinjanju. Nato je treba sprejeti osnove delitve dohodka na ekonomske enote z vso potrebno dokumentacijo in inštrumenti, šele potem se sprejema pravilnik o osebnih dohodkih. Pozabiti ne smemo, da je treba v vseh ukrepih zajamčiti osnovne dolžnosti in pravice, predvsem pa glede osnovnih sredstev, obratnih sredstev, amortizacije, načina odplačevanja anuitet, formiranje skupnih skladov podjetja, možnosti za samostojno ukrepanje ekonomskih enot, skratka vse, kar v praksi rabimo.

Upravni odbor ima v navedenem okviru dolžnost in pravico izvajati konkretne sklepe, skrbeti za enotno organizacijo poslovnega procesa, ki ne bo vezana na dolgo čakanje in razmišljanje in na ta način otežkočala poslovanje. Na nastale probleme je reagirati takoj in predlagati delavskemu svetu ali ekonomski enoti, kaj storiti. Pravilno opredeliti tudi vlogo direktorja kot izvršilnega organa, organov upravljanja in tehničnega vodenja podjetja. Tudi pri njegovi vlogi je treba jasno opredeljevati pravice in dolžnosti, da ne bo trpela operativnost podjetja in njega samega ali pa se izgubljala energija in čas zaradi nerešenih odnosov med organi podjetja. Nekateri tovariši se boje tudi prevelikega števila organov (po njihovih pojmih), češ, da se bo izgubljalo mnogo časa. Mislim, da te nevarnosti ni tam, kjer so kompetence razdeljene, naloge določene in torej ne bo časa za mlatenje prazne slame. Seje naj so kratke in stvarne in obravnavajo delokrog organa. V ekonomskih enotah bodo v praksi na dnevnem redu delavcem mnogo bližji problemi kot do sedaj in se bo na ta način izgubilo mnogo manj časa, ker se v stvari, ki jih ne bodo žulile, delavci ne bodo spuščali. Važno nalogo pri takem ustvarjanju delovnega vzdušja imajo sindikalne organizacije, katere morajo svoje delo prilagoditi decentraliziranemu upravljanju in zasledovati probleme ekonomskih enot. Razne službe podjetja, ki bodo ostale skupne v okviru predračunskih enot, ki bodo z ozirom na potrebe bolj ali manj razvejane, bodo šele sedaj lahko dobile svoj pravi pomen in se veliko manj čutile kot neko breme proizvajalcu. Njihova dolžnost je predvsem, da v okviru svojih strokovnih pristojnosti ustvarjajo decentraliziranemu upravljanju takšne pogoje, ki bodo izzivali nadaljnjo rast gospodarske organizacije, večanje dohodkov zaposlenih in celotnega podjetja, kakor tudi tesnejšo vključevanje v komunalno skupnost. Odstranjene bodo lahko vse začetne težave v razmeroma kratkem času, če bo že od začetka ves kolektiv skrbel, da se principi iz številnih pravilnikov spravljajo v življenje brez preozkih gledanj in drobnega egoizma, ki bo tu in tam v začetku nastopil. Pri navajanju principov, po katerih se lahko deli dohodek, nisem zagovarjal mnenja, da je treba povsod iti že v končno fazo decentralizirane delitve, ker bo pač tam, kjer je več izkušenj, možno iti takoj do konca, drugod bo pa še treba prehajati iz nižjih oblik v višje in nabirati izkušnje. Odločno pa zagovarjam mnenje, da je treba v tem letu že v drugem polletju iti na decentralizirano obliko vsaj v ne popolnoma razvitih oblikah v vsakem podjetju. Za to smo odgovorni pred našimi proizvajalci in celotnim delavskim razredom naše domovine.

VESTI

VELIKA POLANA – Pred nekaj dnevi je bil v Veliki Polani ustanovni občni zbor strelske družine, katerega se je udeležilo nad petdeset bodočih članov strelske družine. Izvolili so upravni in nadzorni odbor ter sklenili, da se bo družina imenovala po rojaku-pisatelju Mišku Kranjcu.

MURSKA SOBOTA – Minuli teden je priredilo društvo ekonomistov v Murski Soboti razgovor svojih članov s predstavniki organov oblasti in družbeno-političnih organizacij. Razgovor se je nanašal na gospodarske probleme in nadaljnji nazvoj Pomurja. Obravnavali so reorganizacijo bank, o predvidenem poizkusnem obratovanju obrata težke konfekcije tovarne perila »Mura«, o nadaljnjem razvoju gradbenega podjetja »Pomurje«, o problemih pomanjkanja kadrov, formiranju živilsko-prehrambenega kombinata in podobno.

GORNJA RADGONA – V Gornji Radgoni je bila te dni konferenca predsednikov svetov. Namen konference je bil, vzpodbuditi svete, da bi bili čimbolj v pomoč ljudskemu odboru. Skupno so proučili dosedanje delo svetov v sistemu občinske samouprave. Ugotavljali so, da bo potrebno v bodoče več neposrednega stika z okrajnimi sveti, z upravnimi organi ter z obema zboroma pri občinskem ljudskem odboru.

LENDAVA – V soboto je bila v Lendavi seja sveta za kmetijstvo pri občinskem ljudskem odboru. Glavna točka dnevnega reda je bila razprava problematike okrog gozdov urbarialne skupnosti. Po zakonu je bila ta zemlja last splošno ljudskega premoženja, vendar jo je ljudski odbor dal v upravljanje upravičencem. Pokazalo pa se je, da so ti odbori neracionalno gospodarili s tem premoženjem in je zato svet za kmetijstvo predlagal občinskemu ljudskemu odboru, da naj se ti gozdovi dajo v upravo krajevnim ljudskim odborom po vaseh. Teh gozdov je 600 ha.

MURSKA SOBOTA – Minuli teden je bil zaključek večerne politične šole pri Občinskem komiteju ZK v Murski Soboti. Izpit je opravilo 19 članov ZK in pokazalo uspeh po petmesečnem šolanju.

SLATINA RADNECI – Pionirski odred Rudolfa Seršena v Slatini Radencih je priredil v okviru 20. obletnice vstaje pevski koncert za goste in ostalo prebivalstvo. Nastopila sta dva pevska zbora mlajših in starejših pionirjev, ki sta lepo zapela vrsto narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Nastopila pa je še folklorna in baletna skupina. Ta teden pa bodo uprizorili otroško igrico »Mačeha in pastorka«.

LENDAVA – Roditeljskega sestanka na Vajenski šoli v Lendavi so se udeležili tudi predstavniki podjetij. Na sestanku so razpravljali o vzgojnih problemih in o povezavi šola-dompodjetje. Živahna je bila tudi razprava o nagrajevanju vajencev. Predstavniki podjetij so predlagali, da naj bi poleg nagrade dobili boljši dijaki poseben dodatek.

ROGAŠOVCI – Že nekaj časa je kulturno-prosvetni dom v Rogašovcih pod streho. Sredstva za dograditev so prispevali vaščani sami, nekaj v obliki gradbenega materiala, nekaj pa s prostovoljnim delom. Na seji zadružnega sveta so sklenili, da bo sredstva za dokončno dograditev tega doma dala zadruga, vendar do ukrepov do sedaj še ni prišlo.

Kmetijska zadruga je nabavila tudi televizijski sprejemnik, katerega pa so zaradi pomanjkanja primernih prostorov morali namestiti v pisarni.

KRIŽEVCI V PREKMURJU – Šola v Križevcih v Prekmurju je že zelo slaba in premajhna za tolikšno število otrok.

Predvidevajo, da bodo, v kolikor bodo imeli dovolj sredstev, pričeli z gradnjo nove šole prihodnje leto. Vaščani tamkajšnjih vasi so pripravljeni pomagati s prostovoljnimi prispevki.

KRIŽEVCI V PREKMURJU – Na šoli pridno dela aktiv mladih zadružnikov, ki šteje 57 članov. V lanskem letu so mladi zadružniki prejeli za svoje delo republiško nagradov v znesku 15 tisoč dinarjev.

Zadružniki urejajo šolski vrt, sadovnjak, bavijo pa se tudi s čebelarstvom.

GABERJE – Prebivalci Gaberja so dokončno uredili pokopališče. Navozili so iz bližnje okolice zemljo in tako pokopališče nekoliko dvignili. V kratkem pa nameravajo graditi tudi mrtvašnico.

KONTRASTI SOBOŠKIH DESETLETIJ

Mursko Soboto, ki je bila še v začetku tega stoletja navaden trg, oblikuje zadnje poldrugo desetletje v sodobno mesto s precej močno industrijsko četrtjo in sodobnimi objekti družbenega standarda. Kako se je razvijala, nam kažejo tudi naslednji podatki: Pred nekako šestdesetimi leti je štela okrog 900 prebivalcev, leta 1953 5.046, danes pa 7200 prebivalcev. Zaposluje pa skoraj tri tisoč ljudi, število zaposlenih pa se bo v prihodnjem desetletju skoraj podvojilo. To obetajo zlasti večje industrijske gradnje.

Pred kakimi šestdesetimi leti bi bilo o Murski Soboti kot mestecu težko govoriti. Bila je le trg kot mnogi drugi v Prekmurju in se je raztezala zlasti ob sedanji Titovi cesti in Kerenčičevi ulici. Tod so

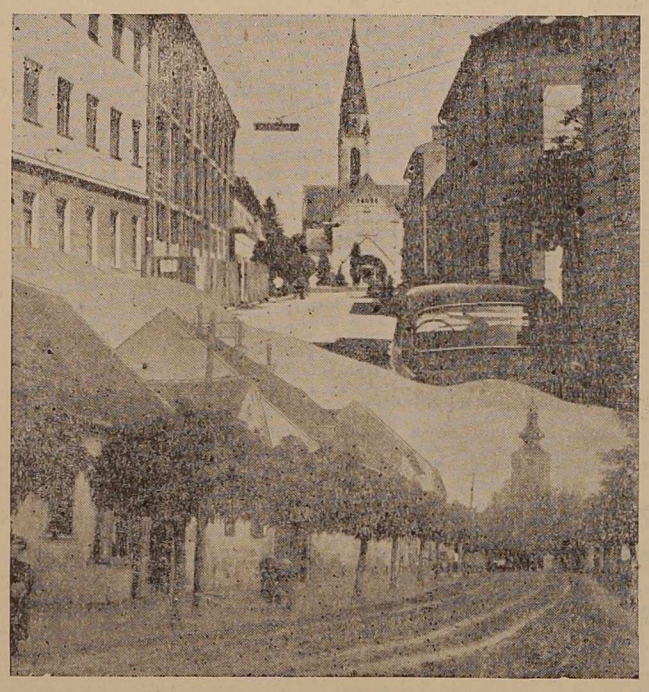

bile trgovine in obrtne delavnice, levo od sedanje Radgonske ceste pa se je širil kmečki predel. Tam, kjer je sedaj Trg zmage, je bilo grajsko sprehajališče.

O vsem tem govori zgodovina. Zdaj pa stopimo na kratek sprehod s ŠTEFANOM LANJŠČEKOM in JOŽEFOM VEORELOM, ki sta v Murski Soboti preživela mladost in rastla z njo. Naj omenimo še to, da smo Veorela, ki je star že 86 let, našli v Domu onemoglih v Rakičanu, ko si je ravnokar polnil svojo pipo. Našemu sprehodu pa se nam je rade volje pridružil tudi gradbeni referent pri ObLO FRANC VLAJ, ki je dober poznavalec urbanističnih razmer.

Povzpeli smo se na teraso stolpnice na Lendavski cesti, ki stoji na mestu, kjer so leta 1910 zgradili sinagogo. Veorel je brskal po spominu. Pred oči mu je stopila Murska Sobota iz mladostnih let. Nekaj blatnih cest, obdanih z neenakimi vrstami hiš in hišic, sprehajališčem ter s platanami in akacijo ob cestah. Če bi se takrat odselil, bi danes svojega rojstnega kraja sploh ne prepoznal... Leto 1908 je prineslo prve sledove napredka – do Murske Sobote je bila speljana železniška proga, ki so jo nekaj let pozneje povezali še z Ormožem. Veorel se še dobro spominja otvoritve, ki ji je prisostvoval kot gasilec. In še to je dodal, da kolodvor od takrat do danes ni menjal drugega kot barvo.

Sobota se je razvijala, čeprav zelo, zelo počasi. Po prvi svetovni vojni so zgradili Benkovo tovarno, novi Hartnerjev mlin in še nekatere manjše delavnice, ki so kmalu zaposlile kakih šest sto ljudi. Tudi tov. Lanjšček se tega dobro spominja. Kako pa tudi ne, saj se je vedno zanimal za razmere v kraju in njegov razvoj. Ni pa pozabil omeniti tudi tega, da so med letom 1920 in 1925 podrli ograjo okrog gradu, pri čemer je tudi sam pomagal.

Potem, ko je bila zgrajena železnica, se je Murska Sobota začela širiti tudi na območje sedanjega Turopolja, v okolici stare gimnazije pa je bilo prav tako zgrajenih več hiš. Ko se je tovariš Veorel zazrl nekam tja med majhne hišice, se je spomnil nekdanjega občinskega blagajnika Lanjščeka, ki ga je nekoč menda v šali nagovarjal, naj zažge staro Celecovo hišo. »Ko se boš zvečer vračal, potisni v slamo vžigalico.« »Grum pa v tebe vdari,« se je oglasil Vereol, »če sen pa gasilec.« Spomnil pa se je tudi velike poplave novembra 1925, ko sta imela oba z Lanjščekom v stanovanju preko meter vode...

Po osvoboditvi je M. Sobota ubrala pot naglega razvoja. Tovariš Vlaj je pokazal stavbo na Titovem trgu, kjer ima prostore ONZ, ki je bila leta 1947 prva zgrajena z družbenimi sredstvi. To je bil začetek. Začela so rasti nova stanovanja, zgrajenih je bilo več industrijskih in obratnih delavskih gradnjo in staro se je moralo hitro umikati novemu. Tako je postala Sobota mesto, ki šteje letos že 7200 prebivalcev ter zaposluje okrog tri tisoč ljudi...

In kakšna bo M. Sobota čez deset let? To je orisal tovariš Vlaj tako: Sobota v tem obdobju ne bo dosti menjala svojih sedanjih objektov. Vsa razpoložljiva sredstva so bila skoncentrirana v izokvirjev, saj je izgradnja predvidena predvsem v notranjosti. Tako je prostor med Kocljevo in Ivanocijevo ulico predviden za stanovanjsko izgradnjo, podobno pa je predvideno med Titovo cesto in Cvetkovo ulico. Medtem pa bo zraven tovarne težke konfekcije, ki je v izgradnji, zgrajena predilnica in tkalnica, nedaleč vstran pa tudi živilsko-predelovalni obrati. Prostor med Ledavo in železniškim tirom je namenjen za lesno predelovalno industrijo, v bližini žage pa že tako gradijo mizarske delavnice. Razen tega je pri silosu predviden še večji valjčni mlin.

Začeta je tudi gradnja nove pošte, v tem času pa stopa v ospredje gradnja bolnišnice v Rakičanu, kanalizacija in vodovod ter gradnja nekat. šol. V teku so pa tudi priprave za gradnjo večjega hotela s klubskimi prostori na oglu Titove ceste in Ivanocijeve ulice ter gradnja kulturnega središča in železniške postaje. Pa še marsikaj drugega je predvideno.

Dosedanji napredek je več kot očiten. Trg se je v nekaj desetletjih sprejemil v prijetno mesto, ki se bo čez nekaj let lahko uvrstilo med mesta z močnim gospodarstvom.

J. Stolnik

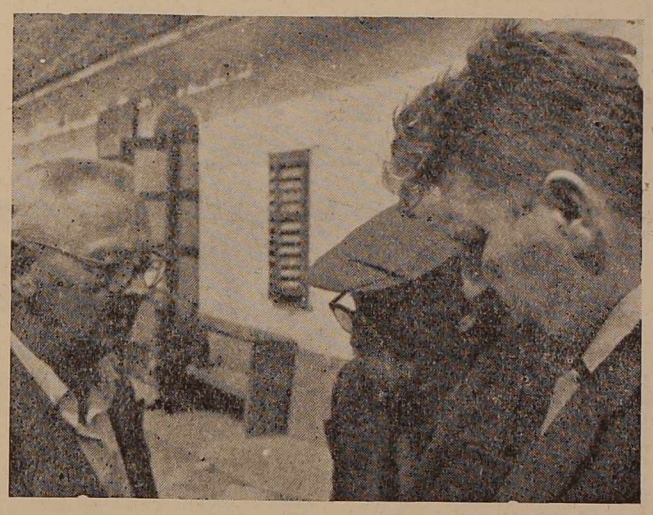

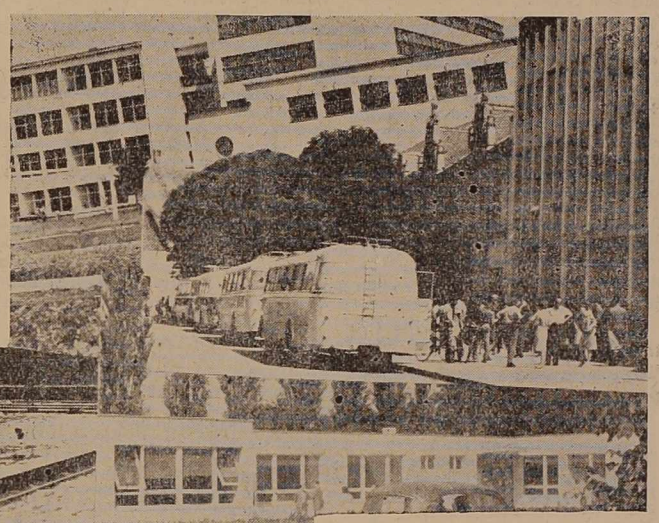

Fotomontaža prikazuje nekatere objekte, ki so bili v Murski Soboti zgrajeni po osvoboditvi. Levo zgoraj: M. Sobota leta 1905 in leta 1961. Desno zgoraj pa so udeleženci našega sprehoda

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

KOČIJA SANJ – Domača komedija v barvah in kinemaskopu. Režiserko filma Sojo Jovanović že poznamo po uspelem filmu »Pop Čira i pop Spira«. Tudi tokrat nam je pripravila v sodelovanju z znanimi igralci Slobodanom Perovićem, Ljubinko Bobić, Olivero Marković, Renato Ulmanski in drugimi poldrugo uro lahke, nepretenciozne, duhovite in če hočemo tudi frfotave zabave. Scenarij je nastal po nekaterih znanih delih srbskega pisatelja Sterije Popovića. Za nas je zanimivo tudi to, da so notranje posnetke za film posneli v Ptuju. Komedija o pesniku potepuhu in goljufu je bila lani izredno toplo sprejeta od občinstva v puljski areni, k čemur je prispevalo tudi raznokošje barv in pa ljubezenske pustolovščine lažnega pesnika Ružičića. Navzlic temu pa kritika priporoča ustvarjalcem v prihodnje še več duhovitosti, domišljije in serioznosti.

OSAMLJENI ČLOVEK – Ameriški vistavisionski film, v katerem nastopajo v glavnih vlogah Jack Palance, Anthony Perkins (odkrije letošnjega festivala v Cannesu), Newille Brand in drugi. Film sodi med tako imenovane psihološke westerne in skuša prikazati spopad med željo za mirnim življenjem in nujnostjo nasilja. Kakor smo videli že v westernu »Od pekla do Teksasa«, se tudi v tem filmu glavni junaki poslužujejo orožja in nasilja le v težnji, da bi si obvarovali mirno življenje. Pri tem pa akcija ni zapostavljena, tako da bodo ljubitelji jahanja in streljanja prišli do svojega »užitka«.

Oba filma bosta ob koncu tega in v začetku prihodnjega tedna na sporedu kina v M. Soboti.

LJUBEZEN IN MODA – Zopet lahka domača in nepretenciozna komedija, pri kateri ustvarjalci niso imeli drugih namenov kot to, da nudijo občinstvu zabavo in razvedrilo (kot da to ne bi bilo mnogo!). Osnova zapleta je modna revija na ladji »Zagreb«. Glavni osebi sta modni kreator Bora (Duško Bulajić) in študentka Sonja (Beba Lončar). Ona tudi navdihne Bora za model leta. Poleg obeh je tu še Mija Aleksić v vlogi direktorja modne hiše »Jugošik«, ki odide celo v Rim po manekenke za modno revijo. Razen znanih igralcev in priljubljenih komikov so prispevali k uspehu filma tudi posebej komponirani šlagerji. Teh je deset, pojeta pa jih (in igrata sebe) Gaby Novak in Ivo Robić. Film je režiral za beograjsko podjetje »Avala« Ljuba Radičević.

Film bo to soboto in nedeljo na sporedu kina v Gornji Radgoni.

DEKLE IN HRAST – Jugoslovanski film, ki je že starejšega datuma, vendar ga lahko ocenimo kot zelo uspelega, saj je doživel ugoden sprejem tudi ponekod v inozemstvu. Tema filma je pomanjkanje vode na dalmatinskem krasu in težko življenje prebivalstva in priznati je treba, da je poln neke svojstvene poezije, ki je nismo zasledili doslej v nobenem našem filmu.

Film bo na sporedu kina v Šalovcih to soboto in nedeljo.

PREKO MNOGIH REK – Ameriški western v kinemaskopu in barvah režiserja Roya Rowlanda in producenta MGM. V glavnih vlogah nastopajo znani hollywoodski ljubimec s filmskega platna Robert Taylor, lepotica Eleanor Parker, Victor McLaglen in drugi. Sodi pa film med westerne tistih časov, ko ustvarjalci še niso smatrali za potrebno, da bi se lotevali psiholoških »globin«. V filmu steče tudi mnogo krvi, zlasti indijanske. Indijanci so žal v filmu prikazani kot krvoločneži, čeprav nas zgodovina uči drugače. Značilen za film je tudi srečen konec, ki združi za vselej oba zaljubljenca. Torej western starega kova, pri katerem vemo vse že v naprej za vseh 92 minut, kolikor traja.

Film bo ob koncu tega tedna na sporedu kina v Ljutomeru.

USPEH SOBOŠKIH JADRALCEV

Vremenske razmere v minulih dneh so bile za pilote Aerokluba v Murski Soboti kar ugodne, saj so dosegli nekaj precej dobrih rezultatov v jadralnem letenju. Dne 23. maja se je tov. Pfeiferju posrečil polet z jadralnim letalom »Olympia«, ki je trajal pet ur in osemindvajset minut. S tem je bil dosežen nov klubski rekord, ki je bil doslej komaj 2.40. S tem si je Pfeifer priboril najtežji pogoj za pridobitev srebrne »C« diplome jadralnega pilota.

Dva dni pozneje je poletel z istim jadralnim letalom Miran Šneller, ki je imel isto nalogo. Ker pa je veter tokrat nenehno menjaval smer in moč, je višina letenja nihala. Popoldne ob 15. uri je bil komaj na višini 150 metrov, vendar mu je uspelo, da se je zopet dvignil do višine 2000 metrov. Pristal je ob 16.20 ter s tem podaljšal rekord za celih 21 minut.

Ni treba posebej poudarjati, kako zahtevni so taki poleti, pri katerih mora pilot več ur sedeti privezan v ozko kabino, izbirati najboljše pogoje za letenje ter stremeti za tem, da se kar najdalj časa obdrži v zraku.

Moramo omeniti, da je Pfeifer pri omenjenem poletu dosegel višino 1700 metrov, Šneller pa 2100 metrov, s čemer sta oba dosegla zopet enega izmed zahtevnih pogojev za »C« diplomo. -ml-

OTVORITEV ZDRAVSTVENE POSTAJE V RADENCIH

V soboto so odprli zdravstveno postajo v Radencih. Zdravstvena postaja je v zgradbi, ki jo je postaji dodelil občinski ljudski odbor.

Za preureditev navedenih prostorov je prispeval občinski ljudski odbor 2 milijona 200 tisoč dinarjev, ostali znesek, to je 800.000 din pa je krila zdravstvena postaja iz lastnih sredstev. Za zdravliški kraj Radenci je zdravstvena postaja lepa pridobitev, tembolj zato, ker oskrbuje ta postaja zdravstveno 21 naselij s 4.401 ljudmi. Sobotni otvoritvi so prisostvovali tudi predstavniki okraja, občine in zdravilišča. Ika

STARA NOVA VAS

Na letošnjem občnem zboru so gasilci v Stari novi vasi sklenili, da bodo med letom pripravili tečaj za neizprašane gasilce. Skupaj z gasilci iz Bučečovec in Vučje vasi so se domenili, naj bi bil tečaj v šoli v Vučji vasi. Uredili so tudi vse potrebno glede predavateljev. Sprva je šlo vse lepo, potem pa gasilci iz Bučečovec in Vučje vasi niso več prihajali na tečaj. Toda ostali niso obupali. Koncem maja je desetina mlajših gasilcev iz Stare nove vasi opravila izpite, ki jim je prisostvoval tudi poveljnik obč. gasilske zveze iz Ljutomera tov. Zavratnik.

Gasilci iz Stare nove vasi so se letos odločili, da bodo v prihodnjih petih letih zgradili tudi nov gasilski dom.

Elektrika tudi v Dolgovaških goricah

Po dolgotrajnih pripravah in pričakovanju je pred kratkim zasvetila električna luč tudi v Dolgovaških goricah. Delo je zares počasi napredovalo, vendar ga je elektrifikacijski odbor v zadnjem času precej pospešil, za kar se mu vaščani toplo zahvaljujejo.

L. J.

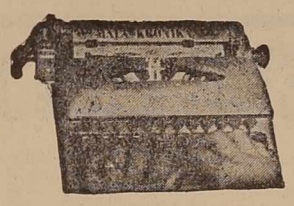

Z AVTOMOBILOM SE JE PREVRNIL V JAREK

Iz dvorišča gostilne »Titan« v Črnelavcih se je z osebnim avtomobilom znamke »Fiat« pripeljal Rafael Cer iz Murske Sobote na glavno cesto Črnelavci–M. Sobota. Ko je pripeljal na cseto, je prekomerno zavil na levo stran, zapeljal na skrajni levi rob ceste in se prevrnil v 1 in pol metra globok obcestni jarek.

PO PADCU Z MOPEDOM OBLEŽAL NEZAVESTEN

Minuli teden je prišlo do težje prometne nesreče na cesti M. Sobota–Tišina in sicer pet sto metrov od mosta nad razbremenilnikom proti Tišini.

Iz Tišine je pripeljal mopedist Alojz Duh iz Nasove, zaposlen pri VS na delovišču v Apačah in to po desni strani ceste. Pravilno na desni strani ceste je šla Kata Durič iz Murske Sobote. Ker je Duh vozil preveč po desnem robu je z desnim delom krmila zadel v Duričevo in jo zbil v desni obcestni jarek, sam pa je izgubil ravnotežje in padel. Z glavo je udaril po asfaltu in nezavesten obležal. Duh je bil prepeljan v bolnišnico medtem ko je Duričeva bila le lažje poškodovana.

Po poznejših ugotovitvah je bila vzrok nesreče vinjenost mopedista.

ZARADI VINJENOSTI ŽE ŠTIRIKRAT ZAKRIVIL PROMETNO NESREČO

Minulo soboto je na Partizanski cesti pred gradbiščem nove stanovanjske zgradbe v Gornji Radgoni zaradi vinjenosti zakrivil prometno nesrečo Vinko Frank iz Gornje Radgone.

Iz stranske ulice na Partizansko cesto je pripeljal tovorni avtomobil, last Kmetijske zadruge Lenart, katerega je upravljal Franc Valentan. Z leve strani je z veliko hitrostjo pripeljal motorist Vinko Frank, ki pa ni imel prednosti. Zaradi naglega zaviranja se je zaletel v levi robnik ceste in nato v kup opeke, zložene na isti strani. Pri padcu je dobil lažje poškodbe, nakar so ga prepeljali v soboško bolnišnico na odvzem krvi.

Vinko Frank, rojen 1932, stanujoč v Gornji Radgoni, Partizanska 12, je zaradi vinjenosti pred tem zakrivil že tri prometne nesreče. Pri odvzemu krvi je bilo prvič ugotovljeno 10. novembra 1954 1,25 promil alkohola, 2. februarja 1956 1,3 promile in 8. aprila 1960 – 1,67 promil alkohola. Zadnja prometna nesreča je bila predana sodniku za prekrške, ki bo izrekel najstrožjo kazen.

POSLEDICA NESREČE – ZLOM NOGE

V gramoznici v Hotizi se je prevrnila prikolica traktorja in padla na inšpektorja Štefana Lebarja iz Velike Polane. Pri nesreči je dobil zlom obeh nog in se sedaj zdravi v soboški bolnišnici.

OBSOJEN ZARADI PONEVERBE

Franc Kavaš, poslovodja Mizarskega podjetja »Jelka« v Beltincih je od 1. septembra 1958 do 1. oktobra 1960 v podjetju poneveril 575 tisoč dinarjev.

Ob neki priliki mu je S. A. iz Ljubljane za naročeno stavbeno pohištvo izplačalo na roko 138 tisoč dinarjev, kateri znesek pa si je Kavaš zadržal, istočasno pa izstavil račun omenjenega S. A. za 150.600 dinarjev in dal v knjigovodstvo za kritje. Omenjeno podjetje je izdelalo razno stavbeno pohištvo stanovanjski zadrugi »Rog« v Ljubljani ter stanovanjski zadrugi »1. maj«. Kavaš je kot poslovodja naročila zaračunaval prenizko in s tem oškodoval podjetje za 263 tisoč dinarjev.

Za vsa storjena dejanja ga je Okrožno sodišče v Murski Soboti obsodilo na 3 leta strogega zapora ter povračilo poneverjenih 575 tisoč dinarjev. Sodišče je izreklo tudi varnostni ukrep, da obsojeni Kavaš ne sme najmanj 3 leta opravljati svojega poklica kot poslovodja.

ROJSTVA

Rodile so: Marija Novak iz Bakovec – dečka, Marija Žalig iz Ljubljane – deklico, Olga Gregorec iz Bogojine – deklico, Zora Abraham iz Šalovec – dečka, Jolanka Sreš iz Bakovec – dečka, Zlatica Cener iz Doline – dečka, Veronika Rajnar iz Kroga – deklico.

POROKE

Poročili so se: Franc Rojko, krojaški pomočnik iz Murske Sobote in Elizabeta Volf, bolniška strežnica iz Murske Sobote.

SMRTI

Umrli so: Janez Bejek iz Kroga, star 21 let; Matilda Karoli iz Prosenjakovec, stara 63 let.

KVALIFIKACIJE V MURSKI SOBOTI

V ponedeljek je bil v Murski Soboti skupni sestanek predstavnikov ORO in Rokometne zveze Slovenije.

Na posvetovanju so analizirali uspešen razvoj rokometa v Pomurju in sprejeli tudi ustrezne sklepe. Med njimi omenjamo najvažnejše: v prihodnji tekmovalni sezona bo tekmovalna komisija delovala ločeno od Izvršnega odbora ORO, v večjih občinah bodo ustanovili občinske rokometne lige, obstajajo pa tudi ugodni pogoji za to, da bodo kvalifikacijske tekme za vstop v Slovensko rokometno ligo v Murski Soboti 24. in 25. junija letos. Na tem tekmovanju naj bi poleg domačega Grafičarja nastopili še rokometni prvaki celjskega, mariborskega in novomeškega okraja. Odprto pa je še vedno ostalo vprašanje ustanovitve vzhodnoslovenske ali štajerske rokometne lige. To je namreč stvar dogovora in odločitve prizadetih rokometnih vodstev štajerskih okrajev.

GRAFIČAR V KVALIFIKACIJAH

Na Nogometni zvezi Slovenije so bili v prisotnosti predstavnikov prizadetih klubov izžrebani pari za prve kvalifikacijske tekme za vstop v Slovensko consko ligo. V prvi skupini, katere nosilec je ljubljanski Grafičar, nastopajo še: soboški Grafičar, Celje in Bela Krajina iz Črnomlja, v drugi skupini pa so poleg nosilca mariborskega Kovinarja še Izola, Jesenice in Branik iz Sežane.

Prva runda kvalifikacij za vstop v SCL bo že v nedeljo. Soboški Grafičar se bo srečal ob 17. uri popoldne na igrišču NK Sobota z najresnejšim kandidatom za vstop v SCL v tej skupini — moštvom Železničarskega športnega društva Celje iz Celja. Tekma obeta biti zanimiva, ker bodo črno-beli proti najboljšemu nasprotniku igrali na vse, zato pri uresničevanju te težavne naloge pričakujejo tudi dobrodošlo podporo občinstva na svojem terenu.

Nekaj več o našem prvem nagrajencu

PIONIRSKO ŠPORTNO DRUŠTVO „MLADOST"

Vedno, ko v Pomurju razpravljamo o bodočem razvoju telesne vzgoje, se nam postavlja pred končnimi cilji težko premagljiva pregrada: pomanjkanje strokovnih kadrov. Pri tem pa morda le preveč pozabljamo, da nam mnogo obetajoč kader že raste — v pionirskih športnih društvih na naših osnovnih šolah. Pred dnevi smo obiskali predstavnike PŠD »Mladost« na soboški I. osemletki, društvo, ki si je priborilo letos prvo nagrado Zveze za telesno kulturo v Ljubljani v tekmovanju za Dan mladosti. Našim bralcem posredujemo tokrat nekaj ugotovitev in misli.

Osnovna načela, ki so jih že uveljavili v živi praksi tega društva, so predvsem v tem: vključiti v društvene vrste čimveč članov in jih z ustreznim tekmovalnim sistemom na šoli neprestano držati v športni aktivnosti, z organizacijo vadbe in treningov vzgojiti kakovostne športnike za sodelovanje v višjih tekmovanjih in končno: z neprestano športno aktivnostjo in sodobnim pedagoškim usmerjanjem vzgojiti bodoče strokovne kadre za naše telesnovzgojne organizacije (funkcionarji, vaditelji, inštruktorji). Pionirsko društvo pa je hkrati tudi šola upravljanja za mlade športnike, saj so zastopani po svojih najaktivnejših predstavnikih v osrednjem društvenem vodstvu, še bolj pa v klubskih odborih, kjer popolnoma samostojno odločajo in vodijo delovanje v posameznih športnih zvrsteh. Tak sistem upravljanja je za mlade športnike vsekakor zelo vzpodbuden in sprošča v njih vedno večjo ustvarjalnost. Dokaz te samostojnosti so med drugim tudi številni nogometni, rokometni in košarkarski sodniki, ki so jih vzgojili v društvu in že tudi nastopajo kot povsem samostojni arbitri v pionirskih športnih srečanjih.

Samo nekaj neizbežnih podatkov! V društvo se jim je doslej posrečilo vključiti nad 90 odst. vseh pionirjev višje stopnje. Društvo v precejšnji meri opravlja tudi funkcijo telesnovzgojne organizacije v širšem merilu in zlasti prerašča šolske okvire na tistih aktivnostnih področjih, kjer je to v Pomurju glede na specifičnost ravzoja telesne vzgoje še posebno potrebno (nogomet, rokomet, košarka, atletika itd.). V društvu so vzgojili doslej že 8 nogometnih, 3 košarkarske in 6 rokometnih sodnikov. Na šoli se vrstijo ena za drugo medrazredna tekmovanja za prvenstvo šole v raznih športnih disciplinah. Kot zelo uspešna oblika upravljanja v društvu pionirjev samih se je uveljavil odbor razrednih zastopnikov, ki samostojno sprejema okvirne delovne programe, urnike vadbe, tekmovalne programe itd. V okviru društva deluje tudi 5 rednih in več občasnih odborov za posamezne športne zvrsti.

Športne ekipe soboške »Mladosti« so se zadnje leto zelo dobro uveljavile tudi v ustreznih pomurskih tekmovalnih ligah in na podobnih tekmovanjih, kjer so prispevale pomemben delež k tovrstnim družbenim dosežkom širše okolice. Posamezni dosežki v skupnem mozaiku so naši športni javnosti že znani. Zato ni noben naključje, da je delovanje tega športnega društva deležno vedno večje pozornosti odgovornih činiteljev v komuni in da tudi šola sprejema njegovo delovanje v okviru pionirskega odreda kot povsem enakovredno ostalim izvenšolskim dejavnostim.

In kakšni so bodoči načrti po že doslej dobro zastavljenem delovanju in doseženih uspehih v društvu? Vsekakor na prvem mestu: osvojitev naslova najboljšega pionirskega športnega kolektiva v naši republiki tretjič – prihodnje leto – in prehodnega pokala v trajno last. Ob tem osrednjem smotru pa je seveda še mnogo manjših, toda pomembnih, brez katerih kajpada ne bi bilo mogoče uspešno strasiranih poteh bodoče doseči glavnega. Po dosedaj do šli naprej še smeleje, za kar so v društvu tudi vsi pogoji, saj pri mladih športnikih ne manjka smelih pobud in pripravljenosti za aktivno sodelovanje. Prihodnje leto nameravajo med drugim po vzgledu letošnjega pionirskega tekmovanja za republiško prvenstvo v košarki prirediti tudi večjo športno revijo – vsaj v okrajnem, če že ne v širšem merilu, saj hočejo tako znova dokazati, da niso samo dobri športniki, marveč tudi odlični organizatorji.

V znamenju borb za Pokal FLRJ

Finalista: Lendava in Grafičar

Zadnjo nedeljo so bile v II. **članski** rokometni ligi odigrane tri tekme, dve iz zadnjih dveh kol. ŠURS : Krog II. 27:16. Iz IV. kola: Trgovec : Tekstilec 22:35, iz V. kola: Ljutomer : Tekstilec 17:29. Vrstni red na lestvici je sedaj naslednji: Šola učencev raznih strok 10 točk, Trgovec in Tekstilec po 8, Agroservis 4, Ljutomer in Pomurje 3 in Krog II brez točke.

V rokometnih tekmah za Jugoslovanski pokal pa se je v nedeljo pomerilo 14 moštev iz Pomurja. Tekmovanje je bilo v Murski Soboti. Posamezna srečanja so se končala takole: Grafičar : Pomurje 18:5, Krog II : Krog I 9:20, Lendava : Tekstilec 19:10, Sloga : Ljutomer 12:13, Elan : ŠUT 5:0 (p. f.), Beltinci : ŠURS 5:0 Grafičar : Ljutomer 27:6, Beltinci : Lendava 6:12, ESŠ : Lendava 0:5 (p. f.), Elan : (p. f.), Agroservis : ESŠ 4:7, Krog 5:16, Grafičar : Krog 12:7.

Finalista sta postali moštvi soboškega Grafičarja in Lendave. Njuno srečanje, ki obeta napete in zanimive borbe za nadaljnjo uvrstitev, bo v petek popoldne pri Domu soboškega Partizana.

SLAVNOSTEN ZAKLJUČEK SEZONE

Šolsko športno društvo na Ekonomski srednji šoli v M. Soboti je priredilo pred dnevi družabno prireditev za svoje člane ob uspešnem zaključku pretekle sezone. Društvo združuje nad 60 mladih športnikov s tega zavoda in je v pretekli sezoni zabeležilo niz pomembnih tekmovalnih uspehov, saj so si njegovi člani v posameznih športnih zvrsteh priborili kar 6 pokalov.

Tudi v nogometu prve borbe za pokal FLRJ

DVOJE PRESENEČENJ

Pretekli teden se je tudi v okviru Pomurske nogometne podzveze pričelo tekmovanje nogometnih moštev za Jugoslovanski pokal. Prva runda je prinesla dvoje presenečenj: poraz soboškemu Grafičarju in lendavski Nafti. Rezultati: Turnišče : Nafta 2:1, Sobota II : Grafičar 8:1, Beltinci : Radgona 1:3, Dobrovnik : Bogojina 9:1.

MARIBOR PRED KVALIFIKACIJAMI

SOBOTA : MARIBOR 0:1 (0:1)

Preteklo nedeljo je bila v Murski Soboti prijateljska tekma med moštvoma domače Sobote in gostujočo enajstorico Maribora, ki se pripravlja v Murski Soboti na kvalifikacije za vstop v II. zvezno ligo. Srečanje se je končalo z minimalno zmago »vijoličastih«, čeprav bi lahko bili zmagali tudi domačini, saj so za to imeli celo več priložnosti. Moštvo Maribora bo v nedeljo igralo prvo tekmo za kvalifikacije v Zaboku na Hrvaškem.

Predzadnje kolo Pomurske nogometne lige

KOPICA GOLOV

V 17. kolu tekmovanja za prvenstvo je bilo doseženo rekordno število golov in izdatne zmage favoritov. Žal pa se je spet pokazalo, da nekateri klubi nikakor ne morejo prenesti poraza športno. Tako je prišlo do prekinitve tekme v Murski Soboti, ker izključeni igralec ni hotel zapustiti igrišča in je celo napadel sodnika. Tako se moštvo Dobrovnika ni pokazalo disciplinirano, kljub temu, da tega ne moremo trditi za vse igralce. Postopek igralca Dobrovnika je vsekakor graje vreden in ni umesten. Če je sodnik tudi grešil, igralec nima pravice, da napade sodnika. Prepričani smo, da bodo vsi klubi uvideli, da taka dejanja samo škodujejo ugledu kluba in razvoju nogometa v Pomurju.

V nedeljo bo zadnje kolo in takrat bo po odigranju zaostalih tekem znan končno tudi prvak.

REZULTATI 17. KOLA PNL
Sobota II — Dobrovnik 2:0
Pušča — Planika 1:3 (1:1)
Beltinci — Ljutomer 15:2 (7:0)
Tišina — Nafta II 2:7 (1:4)
Bogojina — Radgona 0:9 (0:4)

REZULTATI PIONIRSKE LIGE
Pušča : Grafičar I 2:2 (1:1)
Tišina : Mladost 1:1 (0:1)
Sobota : Ljutomer 3:0 (2:0)
Grafičar II : Radgona 0:2 (0:1)

TABELA PO 17. KOLU

Radgona	**16**	**13**	**2**	**1**	**71:24**	**28**
Planika	**16**	**13**	**1**	**2**	**79:20**	**27**
Nafta II	**17**	**10**	**2**	**5**	**57:33**	**22**
Beltinci	**16**	**9**	**2**	**5**	**51:20**	**20**
Sobota II	**17**	**7**	**3**	**7**	**47:55**	**17**
Pušča	**16**	**7**	**2**	**7**	**53:47**	**16**
Ljutomer	**16**	**5**	**2**	**9**	**39:60**	**12**
Tišina	**16**	**3**	**4**	**9**	**43:61**	**10**
Dobrovnik	**17**	**2**	**5**	**10**	**26:62**	**9**
Bogojina	**17**	**0**	**1**	**16**	**9:95**	**1**

POMURSKA nogometna liga

V NEDELJO, 18. JUNIJA 1961

V Murski Soboti ob 9. uri Pušča : Radgona (pionirji), delegat Cug; ob 10. uri Pušča : Radgona, delegat Cug; ob 14. uri Sobota : Grafičar I (pionirji), delegat Koblencer; ob 15. uri Sobota II : Bogojina, delegat Firm. V Lendavi ob 16. uri Nafta II : Beltinci, delegat Vajda. V Ljutomeru ob 16. uri Ljutomer : Mladost (pionirji), delegat Deškovič; ob 16. uri Ljutomer : Dobrovnik, delegat Deškovič. V Turnišču ob 16. uri Turnišče : Tišina, delegat sodnik. Na Tišini ob 10. uri Tišina : Grafičar II (pionirji), delegat Ficko.

Okrajno tekmovanje pionirskih športnih društev v atletiki

NA ČELU: TABOR IZ LJUTOMERA

Na okrajnem tekmovanju za prvenstvo pionirskih športnih društev osnovnih šol iz Pomurja v lahki atletiki so sodelovala moštva soboškega Poleta (P) in Mladosti (M), Mejnika (Me) iz Gornje Radgone, Tabora (T) iz Ljutomera, Rogašovec (R) in Šole »Ivana Cankarja« (IC) iz Ljutomera. Organizacija tega tekmovanja je bila izpeljana vzorno v zadovoljstvo vseh nastopajočih skupin. V posameznih **lahkoatletskih** disciplinah so bili doseženi zelo dobri rezultati.

PIONIRJI: 60 m: *Györfi* (M) 7,9, Škerget (T) 8,0, Frank (Me) 8,0; 1000 m: *Gomboši* (M) 2:56,7, Potočnik (T) 3:00,6, Težak (R) 3:07,1; daljina: *Ladiha* (T) 4,99, Topolovec (Me) 4,97, Kukonja (M) 4,76; višina: *Ladiha* (T) 140, Piv (M) 140; krogla (3 kg): *Pušenjak* (IC) 14,63, Györfi (M) 14,54, Tinev (P) 13,82; štafeta 4 krat 60 m: *Mladost* (Kukanja, Kemrl, Vadnal, Györfi) 32,8, Tabor (Ladiha, Konošak, Škerget, Levičar) 33, Mejnik (Brunec, Štrafela, Topolovec, Frank) 33.

PIONIRKE: 60 m: *Gomboc* (P) 8,9, Sabati (M) 8,9, Rajnar (T) 8,9; 400 m: *Zadravec* (T) 1:08,2, Türkl (Me) 1:10,0, Gomboc (P) 1:11,0; daljina: *Bezjak* (Me) 4,46, Stanjko (T) 4,36, Rajnar (T) 4,16; višina: *Hajdinjak* (M) 135, Sabati (M) 132, Tršovec (T) 125; krogla (2,5 kg): *Grmič* (M) 9,39, Legen (P) 9,55, Müler (Me) 9,14; štafeta 4 krat 60 m: *Tabor* (Senčar, Stanjko, Rajnar, Tršovec) 35,1, Mejnik (Möler, Törkel, Rauter, Gerjak) 37,5, Polet (Marič, Barbarič, Erjavec, Šooš) 37,7.

PIONIRJI: *Mladost* 5434, Tabor 4884, Mejnik 4596 točk.

PIONIRKE: *Tabor* 4547, Mejnik 4147, Mladost 3822 točk.

RAZVRSTITEV: Tabor 9431, Mladost 9256, Mejnik 8743 točk.

To tekmovanje je bilo privlačno zlasti zategadelj, ker so bile tokrat prvič na sporedu štafete za pionirje in pionirke. Ekipa soboške Mladosti bi lahko v skupni razvrstitvi dosegla tudi prvo mesto, vendar je bila v štafetnem teku diskvalificirana in se je potem morala zadovoljiti z drugim.

Za atrakcijo na motornih dirkah v Ljutomeru sta poskrbela Ivo Rajh in kovač Kocbek iz Cvena z dokaj svojevrstnimi »limuzinami«

SLUŽBENE OBJAVE PHL

Danes pri soboški gimnaziji tekma med moštvoma ESŠ in soboškega Partizana ob 18.30; v soboto, 17. junija v Lendavi: Lendava : ESŠ.

Start mladih atletov soboške občine

PUCONČANI PRESENETILI

Tekmovanja za občinsko prvenstvo v atletiki, ki ga je razpisal svet za telesno vzgojo, so se udeležila zastopstva šestih šol iz soboške občine. Borba za točke je bila zelo ostra, zmagovalec v obeh skupinah pa je soboška osemletka I. Presenetili so zlasti mladi atleti iz Puconec, saj so se pionirke močno približale zmagovalkam, pionirji pa so bili tretji.

REZULTATI: PIONIRJI: 60 m: Györfi (Mladost) 8,0, Pintarič (Puconci) 8,1, Kukonja (Mladost) 8,3; **1000 m:** Gomboši 3,04,3, Abraham 3,07,8 (M), Štefanec (Polet) 3,08,8; **skok v višino:** Piv (M) 1,50, Lanjšček in Tinev (P) 1,40; **skok v daljino:** Vadnal 5,22, Kukonja 4,82 (M), Hari (P) 4,45; **met krogle:** Györfi (M) 13,89, Lanjšček (P) 11,95, Novak (Puconci) 11,37; **štafeta 4 krat 60 m:** Mladost 32,9, Puconci 33,9, Tišina 34,00. **Skupna razvrstitev:** Mladost 5239, Polet 4100, Puconci 3756 točk. **PIONIRKE: 60 m:** Gomboc (P) 8,7, Vratarič (Puconci) 9,0, Šooš (M) 9,1; **400 m:** Kolar 1,11,0, Baler 1,11,6 (Puconci), Šooš (M) 1,13,1; **skok v višino:** Hajdinjak (M) 1,34, Sabati 1,32 (M), Marič (P) 1,20; **skok v daljino:** Hajdinjak (M) 4,26, Pintarič 4,23, Vrečič 3,85 (Puconci), **met krogle:** Legen 11,25, Dozet 10,96 (P), Grmič (M) 10,71; **štafeta 4 krat 60 m:** Puconci 36,2, Mladost 36,8, Polet 37,4. **Skupna razvrstitev:** Mladost 4425, Puconci 4193, Polet 4145 točk.

Peter Juteršnik

SLUŽBENE OBJAVE ORO MURSKA SOBOTA

Finalna tekma za pokal FLRJ: Grafičar : Lendava v petek, 16. junija ob 16. uri v soboškem Domu »Partizana«, sodnik Obal; **II. članska liga:** v nedeljo, 18. junija ob 9. uri pri soboškem Domu »Partizana«: Tekstilec : Agroservis, sodnik Šefer; **pionirke:** v nedeljo, 18. junija ob 11.30 v Ljutomeru: Ljutomer : Faboš (Belt.), sodnik Šiftar; pri soboški II. osemletki ob 9.15 Mladost : Polet, sodnik Bratuš; **II. članska liga,** tekma iz VI. kola: Krog II : Ljutomer pri soboški II. osemletki ob 10.30, sodnik Ambruš.

RADIJSKI PROGRAM

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA

Od 18. do 24. junija

NEDELJA

8.00 Mladinska radijska igra — Nikola Soldatov: Noč na postaji Ljudske milice; 8.40 Iz albuma skladb za otroke; 8.55 Pet minut z orkestrom Mantovani; 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden; 9.48 Iz zapuščine mladega skladatelja Francija Šturma; 10.00 Še pomnite, tovariši ... Jože Ravbar-Jošt: S prvoborci Kamniškega bataljona; 10.30 Slovenski napevi; 10.45 Spoznavajmo svet in domovino!; 11.45 V štiričetrtinskem taktu; 13.30 Za našo vas; 13.50 Veliki zabavni orkestri; 15.30 Melodije, ki vam ugajajo; 16.00 Igramo za vas; 17.00 Športno popoldne ali Radijska igra (Horst Mönnich: Jubilejni zbornik); 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Zabavni zvoki za vse; 21.00 Športna poročila; 21.10 Življenja velikih romantikov — I. oddaja: Carl Maria von Weber; 22.15 Plesna glasba; 23.05 Valkira in Somrak bogov Richarda Wagnerja.

PONEDELJEK

8.00 Poročila; 8.05 Zbor primorskih akademikov »Vinko Vodopivec« vodi Anton Nanut; 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani: Neža Maurer: Čeri; 8.45 Četrt ure s kvintetom Jožeta Kampiča; 9.00 Dopoldanski spored opernih melodij; 10.15 Zvočna mavrica; 11.00 Po svetu jazza; 11.30 Od Ipavca do Savina; 12.00 Nastopajo Beneški fantje; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jaka Ferjan: Kako kažeta vzreja in prodaja prašičev; 13.30 Naši narodni zabavni ansambli; 13.55 Pančo Vladigerov: Koncert za violino in orkester; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov: Od Triglava do Ohrida; 15.40 Iz filmov in glasbenih revij; 16.00 Naši popotniki na tujem — Boris Kuhar: Kaj tudi delajo na Nizozemskem; 16.20 Virtuozi nastopajo za vas; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Šoferjem na poti!; 18.00 Sopranistka Victoria de Los Angeles v vlogi Manon; 18.40 Kulturni globus; 20.00 Ponedeljkova panorama zabavnih melodij; 21.00—22.50 Koncert Zagrebških solistov; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Plesna glasba.

TOREK

8.00 Poročila; 8.05 Trije operni baleti; 8.30 Oddaja za otroke; 9.00 Zvoki za prijetno razvedrilo; 9.40 Planinski oktet iz Maribora; 10.15 Imate radi Brahmsa?; 11.00 Pevka Lola Novaković; 11.15 Branje za vroče dni — Kosta Nagy: Bosanska Krajina 1942—III.; 11.35 Violinist Ali Dermelj; 12.00 Trio orglic Andreja Blumauerja; 12.15 Kmetijski nasveti — Pavla Janež: Kmetijskemu proizvajalcu osvežilne pijače; 13.30 Nekaj odlomkov iz Smetanove opere Poljub; 14.00 S popevkami po Evropi; 14.30 Prireditve dneva; 15.40 Tri pripovedke za klarinet in klavir Blaža Arniča; 16.20 Pevci Majda Sepe, Krsta Petrović, Gabi Novak, Rafko Irgolič, Anica Zubović, Marko Novosel in Plesni orkester Max Greger; 17.15 Skladbe, navdihnjene s folkloro; 18.00 Človek in zdravje; 18.10 Od plesišča do plesišča; 18.45 Ljudski parlament; 20.00 Pevski zbor »Slava Klavora« p. v. Jožeta Gregorca; 20.30 Radijska igra — Eugene O'Neill: Elektra naj žaluje — I. del (Prva izvedba); 21.20 Stanko Premrl: Scherzo; 21.25 Zvočni kaleidoskop; 22.15 Lepe skladbe iz treh stoletij; 23.05 Plesna glasba.

SREDA

8.00 Poročila; 8.05 Naši glasbeni uspehi v preteklem šolskem letu. Izvajajo gojenci glasbenih šol; 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani — Neža Maurer: Čeri pastir (nadaljevanje); 9.00 Vsaka ura ima svoj zven; 11.30 Deset minut iz naše beležnice; 12.00 Ansambel in solisti p. v. Milana Stanteta; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jelka Hočevar: Tudi peso je treba dobro poškropiti; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Igra Pihalni orkester JLA p. v. Pavla Brzulje; 13.55 Glasbeni desert; 14.19 Milan Prebanda: Bosenski pastorale; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Glasbena medigra; 14.40 »Veje zelene«, Slovenske narodne pesmi; 15.40 Leoš Janaček: Vlaški plesi; 16.00 Radijska univerza — Letalstvo — V. del.; 17.15 V sredo popoldne ob radijskem sprejemniku; 18.00 Iz operetnega sveta; 18.30 Venček narodnih in domačih; 18.45 Šport in športniki; 20.00 Majhna prodajalna plošč s popevkami in zabavnimi zvoki; 21.00 Pietro Mascagni: Cavalleria rusticana; 22.15 Zaplešite z nami!; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Nočni koncert.

ČETRTEK

8.00 Poročila; 8.05 Klavir in violončelo; 8.30 Oddaja za cicibane; 9.00 Naš zvočni magazin; 10.15 Od arije do arije; 11.00 Zbor RTV Beograd; 11.15 Branje za vroče dni; 11.35 Sovjetska in poljska zabavna glasba; 12.00 Poslušajmo Vaški kvintet; 12.15 Kmetijski nasveti — Dr. Janez Batis: Zdravljenje vnetij vimena; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Pol ure glasbene geografije; 14.05 Radi jih poslušate; 15.40 Dvajset minut s Kvintetom bratov Avsenik; 16.00 Veliki plesni orkestri; 16.20 Trije slavni operni dueti; 17.15 Četrt ure z orkestrom in zborom Ray Conniff; 18.00 Jazz na koncertnem odru; 18.45 Poletni kulturni zapiski; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 20.45 Glasbena medigra; 20.50 Literarni večer — Poezija Kosmeta; 22.15 Nočni akordi; 23.05 Plesna glasba.

PETEK

8.00 Poročlia; 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani — Neža Maurer: Čeri se igra (nadaljevanje); 9.00 Iz oper Giordana, Cilee in Leoncavalla; 10.15 Z melodijami ob obalah Sredozemskega morja; 11.13 Dragica Sadnikova in Janez Lipušček zapojeta nekaj samospevov Maksa Ungerja; 11.25 »Spomin na Češko« Klavirske plese Bedricha Smetane; 11.40 Otroci pozdravljajo; 12.00 Stanko Čačkes: Bosna (venček); 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jože Korošec: Nasmukajmo semena domačih trav za posebne namene; 12.25 Klavir v ritmu; 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja; 13.30 Veseli planšarji s pevci in Trio Avgusta Stanka; 13.55 Dva prizora iz opere Faust. 14.35 Popevke na tekočem traku; 15.40 Nastopa Slovenski oktet; 16.00 Športni tednik; 17.15 Koncert za vas; 18.00 Hitri prsti; 18.15 Ameriške narodne in ponarodele pesmi; 18.45 Iz naših kolektivov; 20.00 Zabavni orkester Helmut Zacharias; 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled; 20.30 Iz del Antonina Dvoraka — I. oddaja; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 22.15 Godala v noči; 22.35 Moderna plesna glasba; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Pri jugoslovanskih skladateljih.

SOBOTA

8.00 Poročil a umlheašil;.xz

8.00 Poročila; 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji; 8.30 Pionirski tednik; 8.50 Hammond orgle; 9.00 Med barokom in sodobnostjo; 10.15 S sprejemnikom na dopust; 11.00 Po svetu jazza (ponovitev) Original dixieland jazz band; 11.30 Popevke se vrstijo; 12.00 Kvintet Harijski bratje; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Lojze Hrček: Naša kvalitetna vinska proizvodnja ima vso prihodnost; 12.25 Igra Kmečka godba; 12.45 Četrt ure z našimi pevci; 18.30 Nekaj razpoloženjske glasbe; 14.00 Pol ure z zabavnim orkestrom Raphaele; 15.40 Krsto Odak: Suita za godala (Orkester RTV Zagreb dirigira Igor Gjadrov); 16.00 Humoreska tega tedna — Mark Twain: Burleskne biografije; 16.20 Orkester Johnny Douglas; 16.40 Mešani zbor »Slavček« iz Trbovelj; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Harfa in orglice; 17.30 Po kinu se dobimo; 18.00 Dva odlomka iz Verdijeve Aide; 18.20 Vrtimo ploščo za ploščo; 18.45 Okno v svet; 20.00 Slovenske narodne pesmi; 20.20 »Bila je dobra šala«; 21.20 Melodije za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.05 Plesna glasba.

Radio Murska Sobota

NEDELJA

12.00 Razgovor z volivci, lokalna poročila; 12.20 Domači zbori in ansambli; 12.30 Obvestila, reklame; 12.40 Oddaja v madžarskem jeziku, 13.00 Želeli ste, poslušajte!

PONEDELJEK

17.00—17.15 Športna poročila, oddaja za mladino, obvestila.

TOREK

17.00 Lokalna poročila, obvestila, reklame; 17.25 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.35 Želeli ste, red.

ČETRTEK

17.00 Lokalna poročila, obvestila, reklame; 17.25 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.35 Želeli ste, poslušajte!

SOBOTA

17.00 Naš sobotni sprehod; 17.15 lik obvestila, reklame; 17.30 Želeli ste, poslušajte!

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5.00—8.00 in od 15.00—23.00. Ob nedeljah in praznikih pa od 6.00 do 23.00 ure.

Namesto trgovine – proizvodnja

V petek, 9. junija je bilo v Murski Soboti posvetovanje upravnikov kmetijskih zadrug. Posvetovanje je sklicalo predsedstvo Okrajne zveze kmetijskih zadrug in sicer zaradi urejevanja organizacijskih in kadrovskih problemov v kmetijskih zadrugah

Na posvetovanju so ugotavljali, da se po formiranju ekonomskih enot v kmetijskih zadrugah pojavljajo zelo pereča vprašanja glede odnosov med temi enotami in osrednjimi upravami kmetijskih zadrug. Upravna vodstva novih zadrug namreč še marsikje niso dobila prave vloge. Nekatere poslovne enote, predvsem tiste, ki so na sedežih kmetijskih zadrug, težijo za tem, da bi bile neposredno podrejene osrednji upravi, ostale pa zopet za večjo osamosvojitvijo. Upravna vodstva nekaterih KZ pa si v nasprotju s težnjami ekonomskih enot skušajo prilastiti celotno upravljanje.

Ob teh organizacijskih problemih pa postaja tudi vse bolj aktualno vprašanje, kako nadalje razvijati kmetijske zadruge. Po ocenah posvetovanja se kmetijske zadruge še vse preveč ukvarjajo s trgovino in manj s proizvodnimi problemi. To ponazarja tudi razporeditev novega kadra, ki so ga dobile. Od 68 kmetijskih tehnikov, ki so končali KSŠ v Rakičanu jih je 13 zaposlenih v upravi, 7 kot upravniki poslovnih enot, s proizvodnjo pa se ukvarja 48. Po splošnih ugotovitvah pa tudi teh 48 tehnikov ni povsod pravilno razporejenih. V kmetijskih zadrugah ponekod prevladuje zaradi tega tudi škodljivo mnenje, da jim ni potrebno več tega kvalificiranega kadra.

-nc

RADGONA

V teh dneh so v Gornji Radgoni, Slatini Radencih, Vidmu ob Ščavnici, Apačah in Negovi zaključili s konferencami krajevnih odborov. Na konferencah so sodelovali tudi člani krajevnih odborov Socialistične zveze. Razpravljali so o zborih volivcev, ki jih bodo v kratkem sklicali po vaseh ter o številu in sestavi poravnalnih svetov. V radgonski občini bo v bodoče 19 krajevnih odborov in 19 poravnalnih svetov.

LENDAVA

Včeraj so odborniki Občinskega ljudskega odbora Lendava razpravljali na zasedanju ljudskega odbora o upravljanju gozdov urbarialnih skupnosti, o uvedbi dodatne poštne tarife, sprejeli pa so tudi več odlokov.

Razstava fotografij vojaških fotoreporterjev

V okviru 20-letnice ljudske revolucije je odprta od torka do sobote v Domu JLA v M. Soboti razstava vojaških fotoreportejev in sodelavcev listov JLA.

Skupaj z razvojem našega gospodarstva po osvoboditvi so se krepile in rastle tudi enote naše ljudske armade. Fotoreporterji so iz leta v leto s kamerami beležili ta razvoj in povezanost naše armade z ljudstvom. Čeprav je to skromen začetek afirmacije vojne fotografije, so mnogi avtorji razstavljenih slik prejeli priznanja državnega sekretarja za narodno obrambo.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 21. ure.

Tedenski koledar

Petek, 16. junija – Beno
Sobota, 17. junija – Gorazd
Nedelja, 18. junija – Bogdan
Ponedeljek, 19. junija – Iskra
Torek, 20. junija – Nerad
Sreda, 21. junija – Alojz
Četrtek, 22. junija – Gostimir

KINO

MURSKA SOBOTA – od 16.–18. junija jugoslovanski barvni kinemaskopski film: »Kočija sanj«. Od 19.–20. junija ameriški vistavisionski film: »Osamljeni človek«. Od 21.–22. junija italijanski film: »Kabirijine noči«.

LJUTOMER – od 17.–18. junija ameriški barvni kinemaskopski film: »Preko mnogih rek«. Od 21.–22. junija mehiški film: »Divja strast«.

SLATINA RADENCI – od 18.–19. junija italijanski barvni film: »Madame Butterfly«.

GORNJA RADGONA – od 17.–18. junija domači barvni vistavisionski film: »Ljubezen in moda«. Od 21.–22. junija italijanski film: »Zaljubljeni«.

SALOVCI – od 17.–18. junija domači film: »Dekle in hrast«.

VIDEM OB ŠČAVNICI – od 17.–18. junija italijanski film: »Vojna in mir« II. del.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU – od 17.–18. junija angleški film: »Operacija Amsterdam«; 21. junija nemški film: »Danes se ženi moj mož«.

SMRTNA NEVARNOST

Danes nekako ni navada, da človek dela sam. Marsikdo je naposled doumel, da dve glavi vendarle več veljata kakor ena. Ko se je torej uredništvo resnega mesečnika »Domači nevropatolog« odločilo, da bodo objavili umetniški članek o umobolnici, tja niso poslali enega novinarja, ampak takoj dva – Prisjagina in Devočkina. Tajnik Domačega nevropatologa je pregledoval zdaj vznemirjenega Prisjagina, zdaj kakor globus okrogli trebuh Devočkina in ju opozarjal:

– Ne pozabita, da to ni ustanova, kjer lahko po mili volji povprašujete. V bolnišnici »Titanuškin« morata biti zelo previdna. Tam so bolniki, saj razumeta, malce nervoznejši, to se pravi – nori. Med njimi so zelo nemirni in vzkipljivi. Nikar jim ne ugovarjajta in vse bo v redu.

Ko sta se Devočkin in Prisjagin dogovorila s tajnikom, kakšen mora biti članek v umetniškem pogledu, sta se takoj odpravila, da bi izvršila nalogo.

Na trgu, okroglem kakor krožnik, sta časnikarja vprašala miličnika, kam naj se obrneta.

– Naravnost, – je rekel miličnik, – potem pa na levo, v prečno ulico. V tej ulici sta samo dve veliki hiši. V eni je umobolnica, v drugi pa podjetje »Silostan«. Tam bosta vprašala.

– Strah me je – je priznal Prisjagin, ko sta prišla do sivega vhoda. – Če se zakadijo v naju!

– Ne bodo se zakadili – je mirno odvrnil Devočkin. – Samo ne sprašuj jih, kaj doživljajo. Jaz sem že imel priložnost videti neko umobolnico. Nič strašnega – posebno, ker je zdaj režim v takih bolnišnicah povsem svoboden. Norcem danes dovolijo, da se ukvarjajo s katerim koli delom. Jaz ti bom vse razlagal.

Medtem je na kamnito stopnišče iz sive hiše kriče priletel neki zelo vznemirjeni državljan, ki si je brisal potni obraz z rokavom suknjiča.

– Povejte mi, prosim, – je vprašal Devočkin, – ali je to norišnica?

– Kaj? – je zavpil državljan – to? Kajpada, da je norišnica.

In državljan je odhitel, mrmraje sam s seboj.

Tovariša sta pokašljevala in se prestopila na cementne plošče v avli. Vratar z neko čudno čepico in zlatimi obšivki je z važnim glasom govoril neki ženski, ki je nesla pladenj, po vsej verjetnosti bolničarki:

– Novi? Nevaren! Danes, odkar je ob desetih dopoldne začel besneti, mu ne moreš priti do kraja. Z eno besedo – psihopat. Patrikij z njim – zdaj tako, zdaj tako – nič ne pomaga! Zagrizel se je in samo vpije. Vse bom nagnal, pravi. Ali sem šef ali nisem?

– Nesla sem mu čaj – je žalostno pripomnila bolničarka. – Noče. Samo piše. Kraca.

– Gotovo kak nevaren primer – je izkušeni Devočkin zašepetal Prisjaginu.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Mali OGLASI

HIŠO z gospodarskim poslopjem in 4 ha zemlje v Berkovcih prodam. Informacije v Trgovskem podjetju »Izvir« Videm ob Ščavnici in v poslovalnici v Berkovcih. M-626

VPREŽNO KOSILNICO in STEBILNI MOTOR prodam. Karel Huber, Gornji Slaveči št. 89, p. Kuzma. M-627

AKACIJEV GOZD v izmeri 40 arov prodam. Slavič, Stari trg 8, Ljutomer. M-640

STANOVANJE oddam tistemu, ki mi posodi večjo vsoto gotovine, eventuelno prodam. Prodam tudi PARCELO. Naslov v upravi lista. M-639

Zaradi slabega vremena bo DAN MLADIH KMETIJSKIH PROIZVAJALCEV V RAKIČANU, ki bi moral biti 11. junija 1961, DNE 18. JUNIJA 1961 z istim sporedom.

ObK LMS Murska Sobota

HIŠO z gospodarskim poslopjem in 5 ha zemlje na ravnini blizu ceste prodam. Prodam lahko tudi z živino in gospodarskim orodjem. Anton Škrinjar, Zg. Konjišče 14, p. Apače. M-642

DIJAŠKI DOM V MURSKI SOBOTI
o b v e š č a

vse dijake srednjih in strokovnih šol, ki nameravajo v šolskem letu 1961/62 stanovati v dijaškem domu, da morajo vložiti pravilno kolkovano prošnjo za sprejem najkasneje do 10. julija 1961. Prošnji mora biti priložena frankirana kuverta s točnim naslovom za odgovor. O vseh pogojih sprejema bomo starše dijakov obvestili pismeno. Naš naslov: Dijaški dom, M. Sobota, poštni predal 7.

SUPO ZIDANO, krito z opeko 7 x 9 m, v zelo dobrem stanju, prodam. Jože Obal, Pertoča 6, p. Rogašovci. M-628

DNE 8. JUNIJA 1961 smo izgubili rezervne ključe od blagajne na cesti od Murske Sobote do Ljutomera. Poštenega najditelja prosimo, da jih vrne na upravo lista. M-629

SKRIPTA ZA VISOKOŠOLCE, KI SO NA RAZPOLAGO V ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

BANIČ S.: Repetitorij mikrobiologije za študente stomatologije. Lj. 1961.
BAUMGARTNER V.: Naloge iz kinematike. Lj. 1961.
BAUMGARTNER V.: Naloge iz kinematike in dinamike. Lj. 1961.
ČERNIVEC M.: Računski stroji v geodetski praksi. Lj. 1961.
DORER M.: Kemija 2. d., Organska kemija, skripta za agronome. Lj. 1960.
FERJAN J. – VARL P.: Seminar iz prašičerejske proizvodnje. Lj. 1961.
FINŽGAR A.: Osebe civilnega prava. Lj. 1961.
JAMNIK R.: Matematika za gozdarje. Lj. 1959.
LASIČ D. I.: Teoretične osnove radiooddajnikov in oscilatorjev. Lj. 1961.
LESKOVAR P.: Tehnologija kovin. Lj. 1960.
NOVINŠEK J.: Evidenca osebnih dohodkov na kmetijskih gospodarstvih. Lj. 1961.
PLAPER E.: Vodenje električne energije. Lj. 1961.
PRELOG E.: Mehanika. 2. d., Dinamika, hidromehanika. Lj. 1961.
RANT Z.: Teorija mehanizmov. Skice. Lj. 1961.
UVEDBA enotnega obratnega knjigovodstva na kmetijskih gospodarstvih. Lj. 1961.

OBVESTILO

Občinski komite LMS Murska Sobota in mladinski aktiv Rakičan obveščata, da bo zborovanje mladine v Rakičanu, ki je bilo zaradi neprimernega vremena odloženo, v nedeljo 17. junija. Program je neizpremenjen.

Splošno gradbeno podjetje »Konstruktor« v Mariboru sprejme takoj ali po dogovoru

večje število zidarjev in pomožnih delavcev

za delo na gradbenih objektih v Mariboru.

Osebni dohodki in terenski dodatki po Pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Samska stanovanja in hrana v obratu družbene prehrane zagotovljena.

Osebne ponudbe sprejema kadrovsko-socialna služba na upravi podjetja v Mariboru, Sernčeva ulica 8. O-638

Upravni odbor Trgovskega podjetja »ŽELEZO« Murska Sobota razpisuje naslednja delovna mesta:

1 mesto visokokvalificiranega železninarja kot poslovodjo za poslovalnico »Opremotehna«

3 mesta učencev v trgovini s končano osemletko

1 mesto blagajničarke za trgovino

Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja.

Obrtno montažno podjetje »Instalacija« Ljubljana, Kamniška ulica 48a sprejme s 1. septembrom 1961 oz. po dogovoru

v uk večje število učencev,

ki so uspešno dokončali osemletko, za naslednje poklice:

monter centralne kurjave	**učna doba 36 mes.**
instalater vodovodne napeljave	**učna doba 30 mes.**
stavbni klepar	**učna doba 24 mes.**
ključavničar	**učna doba 36 mes.**

Poleg tega sprejmemo tudi večje število monterjev centralne kurjave in instalaterjev vodovodne napeljave ter nekvalificirane delavce za priučitev omenjenih dveh strok.
Vse informacije ter pismene in ustmene prošnje sprejema sekretariat podjetja. O-625

Komisija za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru Lendava razpisuje za šolsko leto 1961/62 naslednje štipendije:

1 štipendijo na pravni fakulteti
1 štipendijo na strojni fakulteti
1 štipendijo na srednji ekonomski šoli 3. ali 4. letnik
2 štipendiji na višji pedagoški šoli
1 štipendijo na višji fizkulturni šoli
1 štipendijo na fizkulturni srednji šoli

Ponudbe za dodelitev štipendije pošljite Komisiji za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru Lendava do 30. junija 1961. K ponudbi priložite zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o davčnem predpisu, potrdilo o osebnem dohodku staršev in o otroškem dodatku. O-635

KMETIJSKA SREDNJA ŠOLA RAKIČAN, p. M. SOBOTA,
o b j a v l j a

RAZPIS

za sprejem 70 dijakov v I. razred Kmetijske srednje šole Rakičan v šolskem letu 1961/62

Od razpisanih mest bo 35 dijakov sprejetih v živinorejski oddelek in 35 v poljedelski oddelek.
Pogoji za sprejem: dokončana osemletka.
Prošnje za sprejem kolkovane s 50 din državne takse sprejema uprava šole do 5. julija 1961.

Prošnji je treba priložiti:

a) rojstni list
b) zadnje šolsko spričevalo
c) zdravniško spričevalo
d) mnenje šole o sposobnosti in nagnenjih kandidata.

Prijavljenci se morajo zglasiti osebno na Kmetijski srednji šoli Rakičan dne 10. julija 1961, kjer bodo izvedeli o sprejemu oziroma morebitnem sprejemnem izpitu, če se bo prijavilo več kandidatov kot je razpisanih mest. Sprejemni izpiti bodo iz matematike in slovenščine.

Kmetijsko gospodarstvo Rakičan razpisuje prosti delovni mesti traktoristov:

1 na delovišču Rakičan
1 na delovišču Kramarovci

Pogoji: kvalificiran traktorist z najmanj triletno prakso. Nastop dela takoj. Prošnje za sprejem pošljite najpozneje do 25. t. m.

Razpis

za sprejem dijakov v

TEHNIČNO SREDNJO ŠOLO—strojni oddelek v LENDAVI

V šolskem letu 1961/62 bo sprejetih v I. razred Tehnične srednje šole — strojni oddelek (splošne smeri) v Lendavi 30 dijakov.

Pogoji za sprejem so:

1. Uspešno opravljena osemletna osnovna šola ali industrijska oziroma vajenska šola kovinske stroke.
2. Z uspehom opravljen sprejemni izpit iz materinščine in matematike.
3. Kandidat mora biti telesno in duševno sposoben za študij izbrane stroke.

Prošnji za sprejem, kolkovani s 50 din, morajo kandidati priložiti:

1. spričevalo o uspešno opravljeni osnovni šoli ali ustrezni šoli kovinske stroke;
2. izpisek iz matične knjige;
3. zdravniško spričevalo;
4. mnenje šole o sposobnostih in nagnenjih kandidata.

Prošnje sprejema ravnateljstvo šole (Lendava, Partizanska ul.) do 25. junija. Sprejemni izpiti bodo 26. in 27. junija t. l. s pričetkom ob 8. uri.

Za dijake od drugod bo v internatu na razpolago celotna oskrba.

RAVNATELJSTVO

Trgovsko podjetje »Univerzal« Lendava razpisuje delovni mesti v Lendavi:

1) delovno mesto poslovodje prodajalne s tehničnim blagom

2) delovno mesto trgovskega pomočnika za kovinsko stroko

Pogoji: pod 1) visokokvalificiran trgovski delavec kovinske stroke ali kvalificiran z 10-letno prakso; pod 2) kvalificiran trgovski delavec kovinske stroke.

Prošnje z navedbo dosedanje zaposlitve pošljite na upravo podjetja do 30. junija 1961.

Tovarna perila in pletenin »MURA« v Murski Soboti razpisuje
ŠTIPENDIJE

za študij na pravni fakulteti — 1 štipendijo —

za študij na ekonomski fakulteti — 1 štipendijo

za študij na Tehnični tekstilni srednji šoli — konfekcijski oddelek — 2 štipendiji

DELOVNA MESTA:

2 uslužbencev s končano ekonomsko srednjo šolo

5 uslužbencev s končano administrativno ali njej podobno šolo

Pogoji: prednost pri dodelitvi štipendij za študij na ekonomski in pravni fakulteti imajo kandidati z višjih letnikov. Za konfekcijsko srednjo šolo mora imeti kandidat pomočniški izpit iz krojaške stroke in odslužen vojaški rok.
Rok za vlaganje prošenj je 15 dni po objavi na tajništvo podjetja.

POMURSKI VESTNIK – List izdaja in tiska Časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti – Direktor in glavni urednik JOŽE VILD – Odgovorni urednik JUŠ MAKOVEC – Urejuje uredniški odbor – List pošiljamo samo po predplačilu – Nenaročenih rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje – Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 – Telefon 138 – Naročniški in oglasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 – Naročnina celoletna 600 dinarjev, polletna 300 dinarjev, za inozemstvo letna 1500 dinarjev – Tekoči račun pri Narodni banki v Murski Soboti št. 605–11
1–365

DROBNE ZANIMIVOSTI

DESETLETNI DEČEK IGRA TRI INSTRUMENTE

Mali Branko Meden, učenec 3. razreda osnovne šole v Vukovarju, je star 10 let, igra pa že na tri instrumente. Njegov oče, učitelj glasbe na Reki, je opazil, da je Branko že v petem letu kazal neverjetno zanimanje za godbo. Ko je bil premeščen v Vukovar, je začel temeljito učiti svojega sina. Vzporedno s črkami v šoli se je učil tudi note.

Pod očetovim nadzorstvom je Branko dosegel lep uspeh. Danes igra na harmoniko, klavir in violino in to strogo po notah, kot pravi njegov oče. Nekajkrat je že uspešno nastopil na javnih in šolskih prireditvah.

NEPRIČAKOVANI IZBRUH MRTVEGA VULKANA

Zaslišala se je močna eksplozija, potem pa je zletel v zrak oblak dima in dolg, razžarjen slap lave. Tako je po 100 letih »spregovoril« indonezijski vulkan Merapi, katerega so učenjaki raziskovali kot tip »mrtvega« vulkana. Lava je uničila stotine hiš. Trideset ljudi je pobegnilo, nekaj pa jih je umrlo v potokih žareče lave. Begunci so izjavili, da je na nekaterih mestih lava tekla z brzino 20 km na uro in še hitreje.

ODGRIZEL UHO »NEPOSLUŠNEMU KONJU«

Kmet Nebojša N. iz vasi Želeča, nedaleč od Zavidoviča, je šel po drva in vzel s seboj svojega konja. Ko je nasekal dovolj, je privedel konja in začel nanj natovarjati drva.

Žival je v začetku mirno trpela, ko pa je kmet že skoraj končal, je konj iznenada stresel vsa drva s sebe. Kmet je poskušal še velikokrat natovoriti konja, ta pa je bil nepomirljiv in ni prenašal drv na hrbtu. Kmet je naposled izgubil potrpljenje in je v navalu jeze odgriznil živali uho. To naj bi bila kazen za konjevo neposlušnost.

LETALO – MUZEJ

Znani britanski bombnik iz druge svetovne vojne, ki je imel čudno ime »S for sugar« (S za sladkor), je razstavljen pri glavnem vhodu v britansko zračno bazo Skempton v Lincolnshireu. Bombnik tipa »Lancaster« je zaznamovan s simboličnimi slikami 137 bomb. To pomeni število bombardiranj, ki jih je ta bombnik izvedel nad Nemčijo. Posadka je na kabini napisala besedilo Hermana Göringa: »Niti eno sovražno letalo ne bo letelo nad ozemljem Reicha!«

Letalo-muzej je postalo turistična atrakcija.

PESEK IZ MORSKIH »RUDNIKOV«

Vse družine iz vasi Privlake, oddaljene okrog 25 km od Zadra, se ukvarjajo s pridobivanjem morskega peska – »sabuna«. Ladje privlaških »sabunjarjev«, ribiške enojadrnice in ladje na vesla z enim jamborom dnevno pripeljejo do Zadra velike količine tega prvovrstnega gradbenega materiala, s pomočjo katerega so sezidane vse zadrske hiše – stare in nove.

Pesek pridobivajo iz neizčrpnih podmorskih »rudnikov« pred najlepšimi morskimi plažami na Jadranu, za katere turisti še ne vedo. Te edinstvene plaže, dolge preko 7 km, se raztezajo med Ninom in Privlako. Žal pa ni odgovarjajočih gostinskih objektov, zaradi česar je turizem slabo razvit.

NAJSTAREJŠI KINO V BARANJI

Prvi kino v Baranji je odprl že l. 1911 Nikola Dek iz Belega Manastira. Kino je bil na oksigensko osvetlitev, aparat pa so vrteli z roko. Tedaj je bila to na tistem področju atrakcija prve vrste.

Dek je sedaj star 75 let, že polnih 50 let pa je pri projekcijskem filmskem aparatu. Tudi sedaj je zaposlen v belomanastirskem kinu »Jovan Lazič«.

GIMNAZIJKA – PREPARATOR PTIC

18-letna Gordana Omčikus, učenka gimnazije v Zrenjaninu, se že nekaj let ukvarja s prepariranjem ptic. Do sedaj je preparirala mnogo krilatih prebivalcev banatskih gozdičkov in polj. Najraje polni drobčkane ptice, od katerih so nekatere tako majhne, da jih lahko spravimo v škatlo od vžigalic.

Gordana opravlja svoje delo tako vestno, da se njene ptice komaj razlikujemo od živih, četudi so polnjene s travo. V njeni zbirki so senice, šinkovci, kraljički in mnogo drugih majhnih ptic. Izdelki, ki jih je nagačila, niso samo v njeni rojstni hiši, temveč tudi v šolskih kabinetih, kjer so razstavljeni.

VELIK POŽAR V ZEMUNU

Minuli teden je nekega jutra izbruhnil v tovarni kmetijskih strojev »Zmaj« v Zemunu velik požar. Ogenj je popolnoma uničil 850 kv. metrov veliko tovarniško dvorano, v kateri so sušili in barvali končne izdelke. Dva delavca sta bila laže poškodovana, škodo pa cenijo na več kot 50 milijonov dinarjev.

Domnevajo, da je vzrok požara nepazljivost delavcev, ki so delali z varilnim aparatom v bližini hitro vnetljivih snovi. Požar se ni razširil na sosednje objekte po zaslugi delavcev in tovarniških gasilcev, ki so se jim pridružili tudi gasilci iz Zemuna in Beograda.

POSLEDNJI SKOK Z NEBA

Francoska kraljica višin Colette Duval je pred dnevi poslednjič padla z neba. To so ji dokončno povedali zdravniki. Svetovna prvakinja v skakanju s padalom si je pri ponesrečenem skoku v Barceloni poškodovala hrbtenico. Poškodba je tako huda, da se bo padalka morala zdraviti verjetno več let.

Zbirka metuljev v delavnici

V strojno-ključavničarski delavnici Mehanike v Lendavi sta delavca Janez Genc in Vendel Ribarič, a tudi njuni tovariši začeli zbirati metulje in hrošče. Do te zamisli je prišlo na ta način, ker je v večernih urah luč privabljala številne metuljčke v delavnico.

Tako je nastala na zidu omenjene delavnice lepa zbirka metuljev, ki šteje blizu 100 metuljev in hroščev. Med metulji je več nočnih pavlinčkov, najdemo pa tudi druge, redkejše vrste metuljev. Ta zbirka je na zidu nad delovno mizo, v njej pa so metulji vseh velikosti in barv. Nekaj je vmes tudi rogačev.

Škoda je le, da delavci v strojno-ključavničarski delavnici lendavske Mehanike niso namestili zbirke že v začetku v posebno vitrino. Na ta način bi ostali metulji, metuljčki in hrošči nepoškodovani. Tako pa so jih prah, kovinski ostružki in zob časa žal že načeli.

Navzlic temu pa je zbirka redkost, na kakršno ne naletimo povsod.

V naslednji številki
NOVA SLIKANICA
Zane Grey
„MANUEL V PERUJSKIH PRAGOZDOVIH“

»ŠTUKE« NAD BEOGRADOM

Šestega aprila l. 1941 so Nemci brez napovedi vojne z 234 bombniki in »štukami« (lahkimi bombniki) v spremstvu večjega števila lovcev bombardirali Beograd. Okoli poldne je sledil s 57 »štukami« drugi napad. Popoldne je 94 bombnikov v spremstvu lovcev izvedlo tretji napad, pred večerom pa je 99 »štuk« četrtič bombardiralo Beograd.

V napadu na Beograd 6. aprila 1941 je sodelovalo skupaj 484 bombnikov in »štuk«, ne vštevši letala, ki so letala v spremstvu. Bombniki so poleteli z letališča Wiener Neustadt in Vrba (Avstrija), lovci in »štuke« pa z letališča v Madžarski in iz rajona Arad, Deta in Temišvar v Romuniji. Sedmega aprila popoldne je Beograd ponovno napadlo 24 bombnikov v spremstvu lovcev.

Ob teh napadih je bilo mrtvih 18—20.000 prebivalcev našega glavnega mesta, a tudi materialna škoda je bila velika.

ŽOGA ODKRILA KNJIŽNICO

V Gornjem Uljaniku so se učenci igrali z žogo na šolskem igrišču. Žoga jim je padla na šolsko podstrešje. Ko so šli po njo, so jo po daljšem iskanju našli v neki podstrešni jami. Ko so jo dvignili, so opazili v jami tudi mnogo dobro skritih knjig. Takoj so o najdbi obvestili učitelja.

Učitelj in učenci so prenesli knjige v upravo šole. Pozneje so ugotovili, da je to bila šolska knjižnica, katero je pred vojno 1. aprila skril učitelj te šole Dušan Tumpič, po rodu iz Istre, na šolsko podstrešje.

Zanimivo je, da so med knjigami našli redke primere revolucionarnih časopisov in knjig, od katerih so bile mnoge ilegalno tiskane ter predstavljajo poleg svoje dokumentarne tudi knjižno vrednost.

RDEČI SIGNAL PREPLAHA V MARIBORU

Vsi jugoslovanski časniki so poročali zadnje dni o treh ugrabljenih mariborskih otrokih. Ko starši, meščani in organi notranjih zadev niso uspeli najti otrok, so na mah posumili, da so otroci ukradeni oziroma ugrabljeni. V resnici se je tako tudi zgodilo. Vendar to ni bila zloglasna ameriška ugrabitev zaradi izsiljevanja.

Po vznemirljivem iskanju izgubljenih otrok sta se živa vrnila k svojim staršem 3-letni Darko Dobrin in 12-letni Anton Muhič iz Maribora. Tako Darka kot Tončka sta ugrabili dve problematični ženski in sicer Barbara Pšajd in Vilma Pišek. To z namenom, da bi laže prišli v tuja stanovanja in kradli. Merodajni organi so brž našli sled za njima in sedaj sta nepoboljšljivi tatici v preiskovalnem zaporu.

›Solze so me oblivale in dušilo me je...« — je izjavila Danica Dobrin v trenutku, ko so ji sporočili, da je sin živ. Prav tako radostno pa je bilo srečanje Tončka Muhiča z njegovimi starši. Otrok je sedaj bolan, nad njim pa bdijo oče in mati ali njegova sestra.

V Mariboru pa še vedno ni nič znanega, kaj je z dveletnim Antonom Obršnikom. Rdeči signal preplaha pa še ni ugasnil. Ljudje še niso pomirjeni, čeprav sta dve ugrabiteljici že v zaporu in sta dva izgubljena otroka, kot rečeno, že pri starših živa in nepoškodovana. Kaj pa je s tretjim otrokom, ali je še živ in kje je — še vedno ni znano. Anton Obršnik je 11. maja brez sledu izginil z dvorišča hiše št. 30 na Planini na Pohorju. Domnevajo, da bi Barbara Pšajd in Vilma Pišek, zoper kateri je okrajni javni tožilec v Mariboru že vložil obtožbo, lahko kaj vedeli tudi o tem, kje je mali Tonček Obršnik.

POPLAVA JURČKOV — Vseh šest dojenčkov, ki jih vidimo na sliki, je dobilo ime Jurij. Rodili so se v noči med 12. in 13. aprilom v neki moskovski kliniki. Ime Jurij so seveda dobili po astronavtu Juriju Gagarinu.

Poročajo, da je dobilo v dneh po Gagarinovem vsemirskem poletu skoraj 70 dojenčkov moškega spola v Sovjetski zvezi, ČSR, na Poljskem in drugih vzhodnih državah ime Jurij. Torej: poplava Jurčkov.

(Nadaljevanje s 7. strani)

– Kaj ko bi se vrnila? – je zamrmral preplašeni Prisjagin.

Devočkin je prezirljivo pogledal kolega in se obrnil k vratarju:

– Od koga se dobi tu dovolilnica? Hotela bi obiti ustanovo.

– Kakšna dovolilnica? – je strogo odvrnil mož z zlatimi obšivki. Vstop je prost.

– Kakor vidiš, – se je razgovoril Devočkin, ko sta s kolegom stopala po stopnicah – je to popolnoma nova metoda zdravljenja. Zunaj te nič ne spominja na norišnico. Vstop prost. Zdravniki – brez halj. Še bolniki so normalno oblečeni. Halja neprijetno deluje na bolnike, povzroča depresijo.

V prvi sobi sta dopisnika videla nekega norca, ki je bil že v letih. Sedel je za veliko mizo in togotno potiskal sem in tja kroglice na računalu, okovanem z bakrom. Pri tem je pel na neko cerkveno melodijo čudne besede: »Predjem bomo obdržali, obdržali, obdržali.«

– Bolje, da se tega ne dotakneva – je rekel previdni Prisjagin. – Mahnil te bo z računalom po glavi, potem pa boš imel.

– Ti si strahopetec, Vasja – je odvrnil Devočkin. – Ta ni niti malo nevaren. Sicer mu ne bi dali računala. Navaden shizofrenik.

A ko je Devočkin opazil, da je pepelnik v tej sobi pritrjen z verižico na steno, je tudi on prebledel in se izognil bolniku.

– Vrag jih vedi! Mogoče zadevajo drug drugega s pepelniki.

Odkurila sta jo, da sta se zaletela na pragu, in se prerinila na hodnik. Tu so se norci sprehajali, dva in dva, in jedli velike sendviče.

– To so, kako bi rekel, mirni, – je omenil Prisjagin in si oddahnil.

– Daj, prisluhniva, o čem se pogovarjajo.

– Ne verjamem, da je kaj zanimivega – je avtoritativno rekel Devočkin. – Kaka poškodba petnega živca ali brezpomembna psihostenija.

A ko je seglo do Devočkinovega ušesa: »Ta mi je napel vse žile,« se je novinar zdrznil in že ga je bilo samo poslušanje.

– Vse žile – je rekel bolnik drugemu bolniku.

– Obesil se je name. Poskusil me je spraviti na drugi svet. A ne vem, zakaj. In taka žalost me je prevzela, da sem si zaželel oditi iz te norišnice nekam daleč. Nekam na jug, na južno obalo.

– Proti meni spletkarijo – je zamolklo spregovoril drugi. – Malorosijski bi me rad izrinil. Vsako jutro slišim, kako na hodniku omenjajo moje ime. To ni kar tako. A videli bomo, kdo bo koga. Lopov!

– Pazi – je rekel Devočkin. – Tipična manija preganjanja.

– Strašno! – je zastokal Prisjagin. – Veš kaj, to vzdušje me bo kratko malo zadušilo.

– To ni še nič, dragec, boš še videl! – je rekel neustrašni Devočkin.

– Vstopiva tule na številki 16. Zdi se mi, da je tu samo en norec. Če naju napade, ga bova lahko premagala.

V tej prostorni sobi je sedel človek zbeganih oči, v dolgi temnomodri tolstovki, iz žepa pa so mu gledale neke poniklane frčkarije. Nad njegovo glavo je visel plakat na steni: »Ne postavljaj odvečnih vprašanj!«

Koga iščete? – je srdito vprašal bolnik.

– Ali bi nam mogli... – je preplašeno začel Devočkin.

– Molči, – je zašepetal Prisjagin in stisnil kolega za roko. – Mar ne vidiš, da mu ni treba postavljati odvečnih vprašanj?

– Zakaj pa molčite? – je krotkeje rekel bolnik. – Ne bom vas ugriznil.

»To se še ne ve,« je pomislil Devočkin. »Najverjetneje je, da bo ravno ugriznil.«

Koga neki iščete, vraga? – se je zadrl norec. – Če iščete šefpisa, sem to jaz, Patrikijev. Jaz sem šef pisarne. Torej, poslušam vaju. Sedite, veseli me, da vas vidim.

– Va-va-va-va! – je zašklepetal Prisjagin in pogledal vrata.

– Nikar se ne vznemirjajte, prosim vas – je začel Devočkin. – Da, da, vi ste šef pisarne, samo pomirite se, prosim vas.

A bolnik se je bolj in bolj togotil. Ves je pordel in rekel:

– Če kdo pride k zaposlenemu človeku...

– Beživa! – je kriknil Prisjagin.

Tisti hip se je iz sosednje sobe, ki je imela na vratih tablico »M. F. Imenski«, zaslišal krik, od katerega je časnikarjema zledenelo srce. Vrata so se odprla na stežaj in v sobo je pridrvel nov bolnik.

– Tisočkrat sem vam rekel – je vpil na bolnika, ki je rekel, da mu je ime Patrikijev, – da ne dajajte avta vsakomur. Moram se odpeljati, avta pa ni!

– Beživa! – je ponovil Prisjagin in vlekel Devočkina za seboj.

Za njima se je zaslišal strašen krik in vik:

– V svojo weekend hišo moram, avta pa ni!

Časnikarja sta zdrvela po stopnicah in omamljena sedla na klop v avli.

– Lepa reč! – je rekel Prisjagin. – Ne grem več v norišnico, pa če me ubijejo! Saj sva bila v smrtni nevarnosti.

– Jaz sem vedel, da bo tako – je odgovoril pogumni Devočkin. – A nisem ti hotel praviti, ker te ne bi rad prestrašil.

Na uri v avli je odbilo štiri. Bolniki s torbicami so planili dol kakor čreda bizonov. Podirali so drug drugega kakor nori in navalili na obešalnike.

Devočkin in Prisjagin sta se preplašeno stisnila k steni. Ko so se zgubili na ulici, si je Devočkin oddahnil in rekel:

– Na sprehod so šli. Izredna organizacija. Primeren red.

Na ulici sta prijatelja zagledala napis, ki sta ga prej prezrla:

SILOSTAN
Trust silosovih aparatov

Ker je bilo pozno, reportažo o norišnici pa je bilo treba napisati še isti dan, sta tovariša pošteno opisala vse, kar sta videla, in sicer pod naslovom: »V svetu duševno obolelih.«

To reportažo so natisnili v Domačem nevropatologu in bralcem je bila na moč všeč.

»Kako je prijetno – je pisal uredništvu znani psihiater Titanuškin – brati reportažo, ki tako izčrpno in zvesto prikazuje življenje in navade duševno obolelih.«

Podatki o tem, kaj so rekli v Silostanu, pa žal niso ohranjeni.

Vohun na letališču

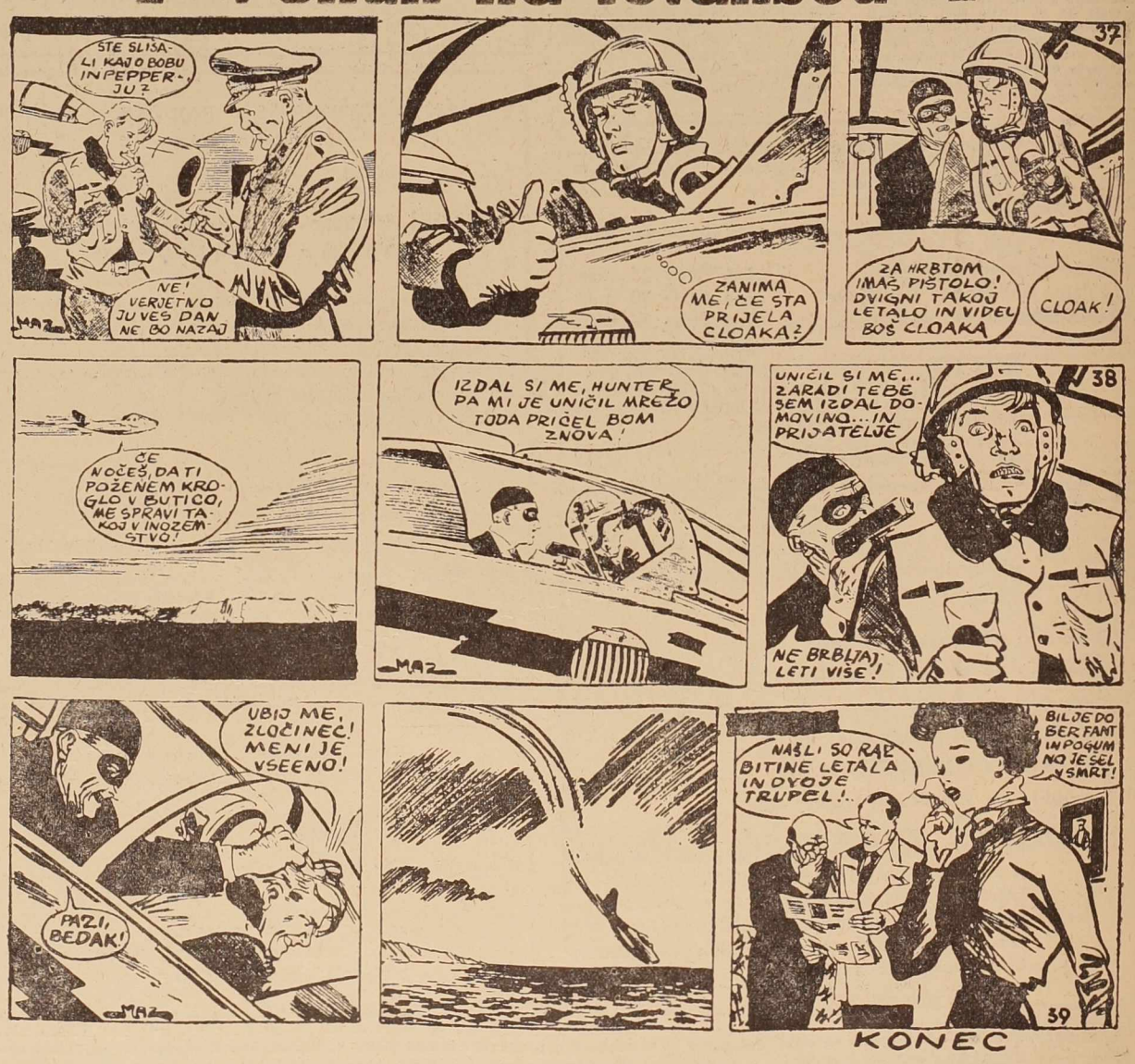

KONEC